

Vergaderjaar 2015–2016

29 675

Zee- en kustvisserij

Nr. 185

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 7 april 2016

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft op 2 maart 2016 overleg gevoerd met Staatssecretaris Van Dam van Economische Zaken over:

- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 1 juli 2015 houdende de Aanbieding van de EFMZV-brochure «Duurzaam vissen voor de markt» (Kamerstuk 32 201, nr. 77);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 26 augustus 2015 over de Flexibiliteit in het aalbeheerplan (Kamerstuk 29 664, nr. 133);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 15 oktober 2015 over Flyshootvisserij in de Natura 2000-gebieden op de Noordzee (Kamerstuk 29 664, nr. 134);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 27 november 2015 over Visserij met korven in Oosterschelde (Kamerstuk 29 664, nr. 135);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 14 januari 2016 houdende de Reactie op het rapport van de Europese Rekenkamer (ERK) over de wijze waarop de Europese Commissie de visserijpartnerschapsakkoorden beheert (Kamerstuk 32 201, nr. 79);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 18 februari 2016 houdende de Aanbieding van de rapportage voor de Europese Commissie over de implementatie van de aanlandplicht in Nederland in 2015 (Kamerstuk 32 201, nr. 80);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 18 februari 2016 houdende de Reactie op het verzoek van de commissie over het artikel betreffende de onderrapportage van de mondiale visvangsten (Kamerstuk 29 675, nr. 181);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 22 februari 2016 over de Stand van zaken betreffende de recreatieve staandwantvisserij en de mosselvisserij (Kamerstuk 29 675, nr. 182);**
- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 1 maart 2016 houdende de Aanbieding van de evaluatie van de pilot wolhandkrab en de reactie van het kabinet (Kamerstuk 29 675, nr. 183);**

- **de brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken d.d. 1 maart 2016 over de Reactie op het onderzoek «Vormgeving van beleid in een Multi-Governance setting» van IMARES (Kamerstuk 29 675, nr. 184).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

De griffier van de commissie,
Franke

Voorzitter: De Caluwé
Griffier: Konings

Aanwezig zijn negen leden der Kamer, te weten: De Caluwé, Dijkgraaf, Van Gerven, Geurts, Graus, Jacobi, Koşer Kaya, Visser en Wassenberg,

en Staatssecretaris Van Dam van Economische Zaken.

Aanvang 10.33 uur.

De **voorzitter**: Ik heet de Staatssecretaris van Economische Zaken van harte welkom. Er is een spreektijd van zes minuten. We moeten echt om 13.30 uur afronden, dus ik stel voor dat we maximaal twee interrupties op elkaar hebben. Ik verzoek de leden de interrupties kort te houden en geen hele colleges te geven. We zijn met veel woordvoerders, dus we moeten een beetje passen en meten. De heer Graus is zodoende aan de andere kant van de tafel beland, naast de departementsambtenaren. Ik heet ook het publiek welkom. Ook daar zit het nogal vol. We hebben helaas geen grotere zaal met een grotere tribune kunnen krijgen. Ik hoop dat het desalniettemin past.

Mevrouw **Visser** (VVD): Voorzitter. Het is goed om weer over de visserij te spreken. Het is alweer een tijd geleden dat we hierover een apart AO hadden. Dat blijkt ook wel uit de stukken. Op het laatste moment zijn er nog heel veel stukken binnengekomen die betrekking hebben op dit onderwerp. In het kort zal ik me richten op de vraag hoe we belemmerende regels kunnen wegnemen en hoe we een gelijk speelveld binnen en buiten Europa kunnen bevorderen, maar ook tussen de sport- en de beroepsvisserij. Eigenlijk komt de problematiek daar in de kern op neer. De aanlandplicht komt steeds terug in de Landbouw- en Visserijraad, maar ook hier. We hebben een reactie op het IMARES-rapport gevraagd. IMARES (Institute for Marine Resources & Ecosystem Studies) heeft onderzocht hoe het zit met de beleving tussen vissers en het departement. Wij waren een beetje teleurgesteld over de brief en de reactie die we hebben gekregen. Als we op deze manier met elkaar blijven praten over de aanlandplicht, gaan we er nooit uitkomen. Uit de reactie van de Staatssecretaris blijkt dat beide groepen nog steeds langs elkaar heen leven. Het lijkt wel alsof de aanlandplicht niet vanuit het departement komt. Er wordt zelfs gesteld dat Economische Zaken maar een kleine rol speelt. Dat is wat ons betreft echt onvoldoende. We hebben hier meerdere malen over gesproken. De Staatssecretaris heeft zijn inzet getoond, ook binnen Europa, daarom verbaast deze reactie ons. In de jaarrapportage lezen we immers van alles over problemen die er nog zijn, bijvoorbeeld met de veiligheid aan boord, de handhaving, de 10%-regeling en de choke species. Over al deze onderwerpen zijn nog heel veel vragen en daarop willen wij graag een reactie van de Staatssecretaris. Hoe gaat hij hiermee om? Hij constateert een aantal problemen, maar naar welke oplossingen wordt in relatie met de sector gezocht? Er wordt geconstateerd dat de sector en Economische Zaken langs elkaar heen leven op dit onderwerp en dat nut en noodzaak van de aanlandplicht en de wijze van handhaving onderwerpen blijven. Graag krijg ik een reactie daarop, ook omdat in het overleg met de Scheveningengroep niet echt voortgang zit. Hoe gaat de Staatssecretaris dit doen? Hoe gaat de Staatssecretaris er bij de handhaving voor zorgen dat hetgeen in de Uitvoeringsagenda Invoering Aanlandplicht is vastgesteld, wordt uitgevoerd? Ik doel dan op deze zin: «Voor een goedwerkend handhavings- en controlesysteem geldt de randvoorwaarde dat de uitvoeringsbepalingen uitvoerbaar, naleefbaar en handhaafbaar zijn.» In hoeverre zijn deze voorwaarden volgens de Staatssecretaris ingevuld? Als dat niet zo is, hoe gaan we daar dan voor zorgen?

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Ik ben het eens met de manier waarop mevrouw Visser de problematiek formuleert. Zou dat echter ook niet betekenen dat er misschien meer tijd nodig is om dit te doen? Met het tempo waarin het nu gaat, halen we nooit de uitbreiding van de soorten in 2017. Nu wordt ook ineens duidelijk dat de dagelijkse registratie door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit) moet plaatsvinden, terwijl dat tot nu toe niet duidelijk was. De pelagische visserij kent geen uitbreiding van de quota, waardoor er krapte is en men onvoldoende kan vangen. Zou niet op al die punten actie ondernomen moeten worden, zodat er meer ruimte komt?

Mevrouw **Visser** (VVD): Wij hebben altijd gepleit voor maximale rek en ruimte. Deze Staatssecretaris, maar ook zijn voorganger, heeft dat ook altijd omarmd. Ik haal niet voor niets de randvoorwaarde uit de Uitvoeringsagenda Invoering Aanlandplicht aan. Ik wil een reactie van de Staatssecretaris daarop in relatie tot de onderwerpen die de heer Dijkgraaf en ik hebben genoemd. Ik kan het inderdaad niet rijmen. Als we de uitvoeringsagenda en de randvoorwaarde naast de jaarrapportage leggen, zie ik heel veel bepalingen die daar niet aan voldoen. Daar krijg ik dus graag een reactie van de Staatssecretaris op, om te horen in hoeverre we aan een knop voor maximale rek en ruimte moeten draaien om dat alsnog te realiseren. Ik neem aan dat mijn collega's ook op de aanlandplicht zullen ingaan.

Over de wolhandkrab is meerdere malen in de Kamer gesproken. In de evaluatie valt ons een aantal dingen op. Het lijkt alsof de Staatssecretaris enigszins afstand neemt van de pilot, omdat er heel nadrukkelijk wordt aangegeven dat het een particulier initiatief is. Staat de Staatssecretaris nog steeds achter deze pilot? De problemen die geconstateerd worden, zijn wat ons betreft vooral technische onvolkomenheden. Hoe gaat hij die aanpakken? Als het moet gaan afhangen van het bewaren van de gegevens in een vangstregistratiesysteem en een minimumperiode dat deze gegevens moeten worden bewaard, dan zijn dat wat ons betreft gewoon technische problemen waar we linksom of rechtsom oplossingen voor kunnen vinden. Als dat niet zo is, hoor ik graag waarom dat niet zou kunnen. De evaluatie was al op 29 september gereed. Inmiddels is het 2 maart. Waarom heeft het zo lang moeten duren voordat we deze evaluatie en de reactie daarop hebben gekregen?

In de oestersector speelt een aantal problemen, vooral veroorzaakt door natuurlijke vijanden, de oesterboorder en het herpesvirus. Er wordt gezocht naar nieuwe alternatieve methoden om oesters te kweken. De Zeeuwse oestersector loopt aan tegen het feit dat er in het kader van de Natuurbeschermingswet heel veel dingen niet kunnen, terwijl er in andere landen, bijvoorbeeld in Frankrijk, wel wordt gekweekt op die manier. Is de Staatssecretaris bereid om te bekijken of alternatieve methoden om oesters te kweken mogelijk zijn en wat daarvoor nodig is?

Dan kom ik op de onderwerpen doorvaart en medegebruik van windmolens door de visserij. De heer Geurts van het CDA heeft daar schriftelijke vragen over gesteld en daar een rappel op gedaan. Wellicht kan de Staatssecretaris er toch op ingaan. We hebben er in het AO Water al meerdere malen met de Minister over gesproken. Hoe kan het dat het Verenigd Koninkrijk wel allerlei visserijschepen toestaat in windmolensparken en dit in Nederland niet kan? Wat ons betreft zou die ruimte er moeten zijn.

Over het aalbeheerplan heeft een aantal partijen vorig jaar juni een motie ingediend met als doel daar toch invulling aan te geven, ook al zijn de cijfers zorgelijk. Eigenlijk is onze vraag of we wel de juiste maatregelen nemen. Wij sluiten dingen compleet, maar in Duitsland worden de wateren wel opengesteld.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Als Duitsland en Engeland zeggen «spring!», gaat de VVD dat dan ook doen? Daar komt dit verhaal op neer.

Mevrouw **Visser** (VVD): Ik dacht dat D66 als liberale partij ook altijd voor een gelijk speelveld was, ook voor ondernemers. Daar pleiten wij voor. Als het ene land dingen verbiedt en het andere land niet, en we moeten wel met elkaar concurreren op een Europese markt, lijkt het me logisch om hiernaar te vragen. Het gaat mij vooral om de effectiviteit van maatregelen. We zijn het erover eens dat er maatregelen moeten worden getroffen, maar de vraag is of we wel de juiste maatregelen treffen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Als goed liberaal hoor je ook aan de toekomst te denken. Dan zou je ook tegen Duitsland en Engeland kunnen zeggen: wat jullie doen deugt niet. Dat gelijke speelveld kunnen we ook op onze manier invullen. Dat zou misschien effectiever zijn.

Mevrouw **Visser** (VVD): Volgens mij moet je eerst kijken of je eigen maatregelen deugen. Dat is ook de vraag die ik in reactie op deze interruptie aan de Staatssecretaris stel. We hebben flink wat maatregelen getroffen. We hebben gevraagd om te bekijken wat er tot op heden van terecht is gekomen. IMARES heeft daar een rapport over geschreven, maar kan er geen uitspraken over doen. Dat is een onbevredigend einde. De vraag is dus waar we nu staan en wat er nodig is. We staan niet alleen in Nederland. We kunnen heel veel maatregelen treffen, maar voor het aalbeheerplan zijn we afhankelijk van andere Europese landen. Dan zijn de vragen wat er gebeurt, of andere landen de boel op orde hebben en of wij wel de juiste maatregelen nemen, gerechtvaardigd. Ik wil de Staatssecretaris vragen of er een analyse is uitgevoerd op de maatregelen die wij nationaal hebben getroffen. Is de effectiviteit van de internationale maatregelen ook bekend? Is hij bereid om IMARES opdracht te geven dit te onderzoeken?

Mijn collega Jacobi en anderen hebben in het verleden aandacht gevraagd voor de recreatieve fuikvisserij. Het schijnt dat er nog allerlei onderzoeken gedaan moeten worden en opdrachten moeten worden verleend. Kan dit niet makkelijker? Voor de staandwantvisserij zijn in het verleden uitzonderingen gemaakt. Kunnen we het op die manier niet gewoon toestaan?

De heer **Wassenberg** (PvdD): Voorzitter. Het leven in onze wereldzeeën is in de afgelopen 40 jaar gehalveerd. Dat blijkt uit een studie van het WNF, het Living Blue Planet Report. Soorten als tonijn en makreel zijn zelfs met 74% gedaald. De kritieke toestand van de wereldzeeën blijkt ook uit de studie van Pauly en Zeller van 19 januari in Nature. Het lukt vissers al twintig jaar niet om hun visvangst op peil te houden. Extra alarmerend is dat de wereldwijde visvangst jaarlijks tientallen miljoenen vissen hoger is dan de officiële cijfers laten zien. Die cijfers zouden moeten leiden tot een drastische verlaging van de visvangst. De Verenigde Naties waarschuwden vorig jaar al dat het zeeleven op termijn vernietigd zou kunnen worden en dat alleen snelle actie het tij nog kan keren. Wij missen dat gevoel van urgentie bij de Staatssecretaris, die als belangrijkste voornemen heeft om de visregistratie te verbeteren. De Staatssecretaris wijst op successen die in de Noordzee bereikt zijn. Maar ook in de Noordzee zijn haaien en roggen ernstig bedreigd. Daar zou ik graag een reactie op krijgen van de Staatssecretaris.

Het aanwijzen van vissersvrije reservaten in de Noordzee is ook heel erg belangrijk. Helaas is dat slechts voor 0,25% van de Nederlandse Noordzee gerealiseerd. Natuurgebieden worden slechts gedeeltelijk beschermd, en dan alleen voor bodemberoerende activiteiten. Dat gebeurt ook in de Doggersbank, een natuurgebied dat van cruciaal belang is voor de biodiversiteit in de zee. De Partij voor de Dieren is tegen het voorstel om

hier te experimenteren met flyshootvisserij. Dat is namelijk ook een bodemberoerende vistechiek. Dat heeft de Staatssecretaris tijdens het AO Visserij uit 2014 ook erkend. Is de Staatssecretaris bereid toe te zeggen dat hij niet in zal stemmen met deze experimenten in de Doggersbank? Ik kom op het palingbeheerplan. Uit het IMARES-rapport blijkt dat de uittrek van schieraal niet voorspeld kan worden aan de hand van de watertemperatuur in het voorjaar of najaar. Over de uittrek is sowieso nog heel veel onbekend. Wat het rapport wel meldt, is dat de beperking van de visserij heeft geresulteerd in een heel voorzichtig herstel van de populatie. De effecten van de beheerplannen zijn klein, maar ze zijn er wel degelijk. Er is alleen nog een heel lange weg te gaan. In vergelijking met de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw is 95% van de paling uitgestorven. De paling is een ernstig bedreigde diersoort en dat is te wijten aan de visserij. Is de Staatssecretaris bereid tot het uitbreiden van de maatregelen om de paling te beschermen?

Ik wil het graag hebben over het welzijn van de vissen in de zeevisserij. Fishcount beschreef reeds in 2010 de doodstrijd die vissen ondergaan. Ze worden opgehaald van grote diepte, hun blaas knapt door decompressie en ze worden doodgedrukt. Het onderzoek van Bert Lambooij en Marc Bracke toont aan dat vissen die levend aan boord komen, en die vaak dood lijken, nog twee uur leven. Ze ondergaan de slacht dus levend en bij bewustzijn. Diervriendelijk werken moet een serieus onderdeel zijn van de ontwikkeling naar rendabele en duurzame visserij, zegt de Wageningse Wetenschapswinkel. De ambitie van de Staatssecretaris gaat echter vooral over de aanlandplicht. Die vermindert in het beste geval de bijvangst, maar heeft geen enkel effect op het welzijn van de miljoenen vissen die jaarlijks worden gevangen. Op dit moment wordt schol slechts op één schip aan boord bedwelmd. Wat vindt de Staatssecretaris van dit resultaat? Wat gaat hij doen om hier verandering in aan te brengen? Is hij bereid tot meer onderzoek naar de vangst en dodingsmethoden van pelagische vissoorten, zoals makreel en haring?

Ik kom op het slachten van vissen in de aquacultuur. Commerciële bedwelmingmethoden voor meerval en paling zijn beschikbaar, maar waarom wordt dan nog steeds 60% van de meervallen niet bedwelmd? Er moeten spoedig wettelijke maatregelen komen voor het doden van vissen, maar er gebeurt heel weinig. In 2014 zou de Europese Commissie met een rapport komen over regelgeving, maar we wachten daar nog steeds op. De Commissie houdt daarnaast tot nader order nieuwe initiatieven aan. Wil de Staatssecretaris binnen de EU aandringen op snelle stappen voor regelgeving? De Staatssecretaris laat zelf ook op zich wachten met regelgeving, bijvoorbeeld voor de bedwelming van aal. De opdracht daartoe stamt al uit 2010. Deze regelgeving had begin vorig jaar in werking moeten treden. Kan de Staatssecretaris uitsluiten dat er nog paling sterft in een zoutbad, waar de gevoelige slijmlaag van de nog levende paling wordt weggebrand?

Tot slot kom ik op het levend koken van kreeften en krabben. Ondanks vele studies blijft de Staatssecretaris volhouden dat er meer onderzoek nodig is om te kunnen vaststellen of die dieren pijn kunnen ervaren. Maar Eurocommissaris Andriukaitis vindt het wél waarschijnlijk dat het levend koken van schaaldieren en het plaatsen van zeewaterschaaldieren in zoet water pijnlijk is en stress veroorzaakt. Dat heeft hij in februari gezegd. Er moet een einde komen aan het barbaarse doden van deze dieren. Daar zou ik graag een reactie op horen van de Staatssecretaris.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Voorzitter. Ik spreek vandaag ook namens de ChristenUnie. Ik wil de heer Graus feliciteren met zijn nieuwe plek naast de ambtenaren van de Staatssecretaris. Ik verzoek hem alle antwoorden te geven, want dan komt het wel goed met de visserij.

Ik begin met de wolhandkrab. De beroepsvissers in de vervuilde gebieden hebben een innovatieve oplossing bedacht: de wolhandkrab opensnijden

en de dioxinerijke delen, het bruine vlees, er goed gecontroleerd uit halen. Vorig jaar is na lang treuzelen aan de kant van de overheid een pilot uitgevoerd. Dat heeft een zeer teleurstellende brief opgeleverd. Mevrouw Visser had het er ook al over. De Staatssecretaris heeft er vijf maanden over moeten doen om op te schrijven dat gegevens nog niet genoeg bewaard worden, dat de verwerkingsfase nog niet in de pilot meegenomen is en dat hij daarom geen fiat kan geven. Vijf maanden! Op 29 september was de evaluatie gereed. De Kamer heeft expliciet namens een meerderheid een verzoek moeten doen om vóór dit AO een reactie van de Staatssecretaris te krijgen. Als er vijf maanden gedaan moet worden over één A4'tje met een paar paragrafen, dan zie ik dat als traineren.

Het controleprotocol zou niet voldoen. Dat kan heel eenvoudig aangepast worden: druk op de knop! NatuurNetwerk slaat gewoon de gegevens op en zorgt ervoor dat de NVWA er altijd bij kan, of de visser er nou bij kan of niet. Zelfs als de visser het zou stoppen, staat het bij NatuurNetwerk op de server, en kan iedereen erbij, zeker de NVWA. De verwerkingsfase zat niet in de pilot, klinkt het verwijt van de Staatssecretaris. Dank je de koekoek: het Ministerie van EZ zei zelf dat de verwerkingsfase niet in de pilot mócht. Het mocht alleen om vangst en aandringen gaan, en niet om de verwerking, en dan krijgen de vissers uiteindelijk het verwijt dat de verwerkingsfase er niet in zit. Er zouden zeven keer stropers zijn geweest. Ja, dat zijn niet de betrokken vissers uit de pilot. Het heeft geen enkele zin om dat als argument aan te voeren om niet verder te kunnen.

Op 21 maart 2013 heb ik een motie ingediend die was medeondertekend door VVD, CDA en PVV, en gesteund werd door de ChristenUnie – een Kamermeerderheid dus – die nog steeds niet is uitgevoerd. Die motie zegt dat per 1 april 2013 het vangstverbod eraf moet. We zijn bijna drie jaar verder en het gebeurt nog steeds niet. Ik constateer dat die Kamermeerderheid er nog steeds is en dat de steun alleen maar is toegenomen. Wanneer gaat de Staatssecretaris eindelijk luisteren naar de Kamer? Of wil hij opnieuw zo'n mooie motie hebben? Dat kan geregeld worden. Wij willen dat het betrokken visbedrijf dit jaar alle ruimte krijgt om de wolhandkrab te vangen, schoon te maken en te verhandelen. Daarna kan besloten worden over de uitrol. Gaat de Staatssecretaris dat eindelijk doen?

Ik kom op het aalbeheerplan. In Friesland is enkele jaren geleden een pilot gestart. Die is succesvol, ook wat betreft controle en registratie. Ik vraag de Staatssecretaris om ook in andere gebieden ruimte te geven voor decentraal aalbeheer. Wil hij dat doen?

Opnieuw zijn er enkele vervuilde gebieden gesloten voor de palingvisserij. Vissers in die gebieden worden gecompenseerd. Destijds zijn enkele sporen voor tegemoetkoming afgesproken, namelijk spoor 1, 2 en 3. Het derde spoor dat toen is toegepast, betrof een tegemoetkoming voor gederfde inkomsten over een periode van vijf jaar. Maar wat horen we nu? Ze krijgen slechts compensatie voor één jaar. Zo was dat niet afgesproken. Ik vraag de Staatssecretaris om, zoals was toegezegd in 2014, aan te sluiten op de regeling uit 2011. Dat is toen gewoon in een brief aan de Kamer meegedeeld. Waarom wijkt hij daarvan af?

Wij willen ruimte houden voor de recreatieve staandwantvisserij. De vangst van zeebaars door deze vissers is op nationale schaal heel klein. Het is een stukje cultuurhistorie dat, als het even kan, behouden moet blijven, eventueel door deze vorm van visserij een gedeelte van het jaar te sluiten; als dat nodig is, moet dat maar. Gemeenten weten niet goed hoe ze de nieuwe regels moeten handhaven. Ik vraag de Staatssecretaris dit eindelijk te regelen.

Mevrouw Visser heeft al het nodige gezegd over de aanlandplicht. Ik sluit mij daar korthedshalve gewoon bij aan. Het werkt niet. We waren er destijds al niet voor, maar er is nu eenmaal een meerderheid voor in Europa. We zullen dat dus zo goed mogelijk moeten doen. De knelpunten

zijn echter nog steeds niet opgelost, de uitvoerbaarheid is in het geding, de Eurokotters zijn de klos en de quotaruil werkt niet. Hoe kan de Staatssecretaris hier positief over zijn? Moet dit niet tot de conclusie leiden dat er meer tijd nodig is, dat er goed moet worden gekeken naar de handhaving, dat er moet worden meegedacht met de vissersmannen en -vrouwen in plaats van dat er moeilijk wordt gedaan? Waarom vindt er geen verhoging van de visquota plaats voor de pelagische visserij? Voor de andere visserij is dat namelijk wel gebeurd. Aan alle kanten knelt het. Gaat de Staatssecretaris positief meedenken?

Tot slot kom ik op de beroeps- en sportvisserij in de binnenwateren. Minder vis betekent dat beroeps- en sportvissers in elkaars vaarwater zitten. Dan kun je samenwerken of elkaar in de haren vliegen. Ik zie dat met name de sportvisserij telkens de beroepsvisserij zwart maakt in de bladen die er zijn, en vergunningen aanvecht. Dat is geen goede zaak. We moeten samen optrekken. We moeten er samen voor zorgen dat er ruimte is voor de sportvisserij en voor de beroepsvisserij. Gaat de Staatssecretaris daar een rol in spelen en gaat hij die samenwerking stimuleren?

De heer **Geurts** (CDA): Voorzitter. Gisteren was het Nationale Complimentendag. Om daar vandaag mee door te gaan, wil ik ook maar eens met een compliment beginnen,. Ik wil via de Staatssecretaris het Ministerie van I en M en de Minister van I en M complimenteren met de aankondiging van het verbod op het in zee gooien van obstakels. Ik denk dat dit een heel goede zaak is en zorgt voor een discussiepunt minder in de Kamer.

Over de aanlandplicht is al heel wat gezegd. De aanlandplicht raakt de vissersmannen hard, met name de kottersector. Er is veel onvrede over het waarom, de uitvoering, de kosten en de handhaving van de maatregel. Dat is niet alleen het geval in onze wateren, maar ook in die van andere lidstaten. Mij bekruipt het gevoel dat ambtenaren en handhaving gewoon doordenderen terwijl er nog veel onduidelijkheid is over wat er precies moet gebeuren. De kottersector en de handhaving gaan op deze manier een oorlog tegemoet. Ik weet dat dit heftige woorden zijn – ik realiseer me dat heel goed – maar dat zijn de geluiden die bij mij binnenkomen vanuit de betrokken familiebedrijven. IMARES concludeert dat er een kloof is tussen de overheid en de praktijk over de aanlandplicht en dat er veel onzekerheid is bij de vissers. Oplossingen moeten wat ons betreft gezocht worden in samenwerking. Daar is gewoon tijd voor nodig. Ik sluit mij aan bij de opmerkingen van de VVD en de SGP hierover. Volgens ons ligt de oplossing in artikel 15 van de verordening over het gemeenschappelijk visserijbeleid. Er moet gewoon meer ruimte voor implementatie komen. Hoe kijkt de Staatssecretaris daartegen aan? Is hij bereid zich daarvoor in te zetten?

Voor de lage bijvangstquota voor rog, tarbot en griet zijn er geen gemakkelijke oplossingen. Het CDA zou graag zien dat de Staatssecretaris met andere lidstaten een oproep doet aan de Europese Commissie om hiervoor het tijdspad te herzien. Is de Staatssecretaris bereid in Europees verband te pleiten voor een langere implementatieperiode?

De pelagische sector heeft ook te maken met de aanlandplicht. Voor de problemen daar moeten ook oplossingen gezocht worden. Allereerst is er een gelijk speelveld ten aanzien van de controle en handhaving nodig voor de verschillende schepen en de verschillende lidstaten, en voor schepen uit niet-EU-landen. Wil de Staatssecretaris zich hiervoor inzetten? Dit is voor ons een belangrijk punt. Ik hoop dat de Staatssecretaris hier echt werk van wil maken. De verordening staat namelijk toe dat de bijvangst die wordt aangeland, wordt toegevoegd aan het quotum. Dit wordt toegepast voor de kottersector. Dit zou ook kunnen voor de pelagische visserij. Is de Staatssecretaris bereid hiernaar te kijken en aan de Kamer terug te koppelen welke Europese mogelijkheden er zijn?

Daarnaast zijn er nog twee kleine zaken die de aanlandplicht makkelijker kunnen maken voor de pelagische visserij. Zou de Staatssecretaris het mogelijk willen maken om beschadigde vis, die niet meer geschikt is voor menselijke consumptie, na registratie overboord te gooien? Zou voor de verwerking van ongewenste bijvangst, in plaats van invriezen, het mogelijk gemaakt kunnen worden om een vismeelinstallatie aan boord te hebben? Dat is nu nog niet toegelaten op technische gronden, maar misschien is dit in de toekomst wel mogelijk.

Ik kom op de flyshootvisserij. In de Kamer worden heel vaak mooie moties op visserijgebied met meerderheden aangenomen, zo ook op dit onderwerp. Deze motie verzocht de regering flyshootvisserij toe te staan in Naturagebieden op zee. Het is een nauwelijks bodemberoerende manier van vissen. Nu is er een compromis over de vraag op welke basis er onderzoek gedaan gaat worden bij de Doggersbank. Maar dat is niet waar we om gevraagd hadden. Ik vraag me af wat de stand van zaken is, hoelang dit onderzoek gaat duren en hoe de pilot flyshootvisserij toegestaan gaat worden. Op welke wijze gaat de Staatssecretaris in andere Naturagebieden de motie uitvoeren?

Ik kom op een heel ander onderwerp: palingen. Ik vind het onbehoorlijk dat de Good Fish Foundation zegt in gesprek te gaan met de kweekpalingsector en dit dan toch niet doet. Onderwijl wordt er wel actie gevoerd, zodat supermarkten niet langer paling verkopen. Deze bedrijven houden zich gewoon aan wet- en regelgeving. Als er kritiek is op het vangen van glasaal, kunnen we daar het gesprek over aangaan. Maar op deze manier proberen een sector kapot te maken, vind ik niet kunnen. Ik vraag de Staatssecretaris daarom of hij zich wil inspannen om een brug te slaan tussen de Good Fish Foundation en de palingsector.

De heer **Wassenberg** (PvdD): De paling wordt al vergeleken met de panda als het gaat om uitsterven. De diersoort is echt ernstig bedreigd. Het is dus helemaal niet raar als er een campagne wordt gevoerd om het eten van paling te ontmoedigen, als dat niet door de overheid wordt verboden. Daar krijg ik graag een reactie op.

De heer **Geurts** (CDA): Dat is een mening van de Partij voor de Dieren die ik totaal niet steun en deel. Ik heb net gezegd dat de Good Fish Foundation zegt in gesprek te zijn met de sector, maar dat niet doet en ondertussen de sector het leven zuur maakt, terwijl deze beroepsgroep gewoon binnen de wet- en regelgeving opereert. Ik neem aan dat de Partij voor de Dieren daar respect voor heeft.

De heer **Wassenberg** (PvdD): Een mening van de Partij voor de Dieren? We hebben het over de paling. De stand is nog maar 5% ten opzichte van die van 50 jaar geleden. 95% is dus verdwenen. De diersoort is ernstig bedreigd. Dan gaat het niet om een mening, maar om een feit.

De heer **Geurts** (CDA): Ik kom er verder in mijn bijdrage nog op terug. Het streefbeeld in Nederland is bijna drie keer zo hoog als in Duitsland en België. Dat is dus een heel ander chapter. Daar gaat het over 4 kilogram, terwijl we in Nederland 19 kilogram per hectare aanhouden. Ik weet niet waar de Partij voor de Dieren vandaan haalt dat het allemaal zo slecht gaat. Volgens mij valt dat op dit punt wel mee. Het beleid moet gericht zijn op het verbeteren van de palingstand. Misschien dat het CDA en de Partij voor de Dieren elkaar daarin kunnen vinden. De palingsector spant zich daar ook voor in, onder meer door aal te vangen en over de dijk, de sluis of het gemaal te zetten. Daarom is het jammer dat Rijkswaterstaat blijft vasthouden aan structurele oplossingen, terwijl het lang duurt om die te realiseren. Ik heb al een compliment aan de Minister uitgedeeld. Als de Staatssecretaris dat compliment overbrengt, kan hij wellicht ook eens met

de Minister spreken over mijn verzoek Rijkswaterstaat warm te maken voor tijdelijke projecten om sterfte van paling te voorkomen. Ik kom op de zeebaars. Ik vraag me af of catch en release mogelijk is met de staandwantvisserij. Ik ben nieuwsgierig hoe de Staatssecretaris gaat regelen dat er in de eerste helft van dit jaar geen enkele zeebaars door recreatieve staandwantsers wordt aangeland, en in de rest van het jaar maar één zeebaars per dag per recreatief staand want. Gaat de zeebaars niet dood in het staand want? Is dit toegelaten onder de nieuwe verordening?

Ten slotte wil ik vragen naar de voortgang van de analyse die wordt uitgevoerd naar nut en noodzaak van de VISpas op zee. Ik hoor graag hoe het hiermee staat en wanneer de Staatssecretaris de Kamer hierover informeert.

Omdat mijn spreektijd op is, sluit ik me wat betreft de wolhandkrab, oesters en het aalbeheerplan aan bij de woorden van de SGP en de VVD.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Voorzitter. Luisterend naar mijn collega's valt mij een ding heel erg op. De ene collega zegt dat het prima gesteld is met de visstand, de andere geeft aan dat sommige soorten zelfs met uitsterven bedreigd worden. Er zijn inderdaad vissen die het nog net goed doen, maar uit allerlei onderzoek blijkt dat de visstand in zijn geheel hard achteruitgaat. Ik denk dat het tijd wordt dat we het beleid niet zozeer op een bepaalde vis gaan richten, maar het hele plaatje onder de loep nemen. Wij willen zeeën vol vissen voor de toekomst van onze kinderen. Als we dat niet doen, hebben we een probleem.

Bij de begrotingsbehandeling ging ik in op de Waddenzee. Vandaag wil ik op de Noordzee ingaan. Bij de LNV-Raad heb ik de overbevissing aan de kusten van Afrikaanse landen besproken. Ik kondig nu al aan dat ik een fundamentele initiatiefnota zal indienen waarbij al deze elementen aan de orde zullen komen.

De heer **Geurts** (CDA): Mevrouw Koşer Kaya sprak over de visbestanden in de wereld. Er zijn genoeg rapporten die aangeven dat het Noordzeebestand het heel goed doet en zelfs groeit. Waar haalt de D66-fractie vandaan dat het slecht gaat met de visbestanden in de Noordzee?

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Bepaalde soorten doen het goed – dat zal ik niet ontkennen – maar er zijn heel veel soorten die het niet goed doen. In tegenstelling tot de heer Geurts weet ik dat sommige vissen iets meer tijd nodig hebben om te groeien. Door sleepboten worden ze echter over de bodem van de zee gesleurd, waardoor heel veel vissen niet groot genoeg worden of na een tijdje zelfs helemaal verdwijnen. De Noordzee doet het redelijk goed vergeleken met andere zeeën, maar dat geeft ons niet het recht om ermee op te houden omdat het zo goed gaat met de Noordzee. Het gaat helemaal niet goed met de Noordzee. Ik zal straks een aantal punten naar voren brengen waaruit dat blijkt. Voor mij geldt dat niet alleen de Noordzee een probleem is, maar ook de Waddenzee en de internationale zeeën. Wij zullen veel meer moeten doen om de visstand gelijk te houden of zelfs te vermeerderen, omdat uit allerlei onderzoek – dat weet de heer Geurts ook; ik wijs op recent Canadees onderzoek – blijkt dat de cijfers waarop we beleid baseren niet eens deugen. Er wordt veel meer gevist dan we denken. De visstand gaat dus nog harder achteruit. Ik maak me daar zorgen over. Ik hoop dat de heer Geurts dat ook doet.

De heer **Geurts** (CDA): Ik zie met belangstelling uit naar de initiatiefnota. Ik hoop dat D66 dan ook de wateren rond Mauritanië meeneemt, die zo'n beetje verpatst worden aan de Russen. Europa doet haar best om dat te voorkomen en om goed te doen voor Mauritanië, maar dat wil nog niet echt lukken. Ik neem aan dat dit ook in de initiatiefnota wordt meegenomen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik gaf al aan dat mijn initiatiefnota niet beperkt zal zijn tot de Waddenzee en de Noordzee, maar ook over de oceanen en de zeeën zal gaan. Vorige keer bij de LNV-Raad heb ik daar nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. Als de heer Geurts Mauritanië zo belangrijk vindt, had hij ook de Afrikaanse kunstwateren en andere wateren bij derdewereldlanden belangrijk moeten vinden, toen ik daarover een motie indiende. De controle daar moet verstevigd worden. Hij heeft helaas tegen die motie gestemd. Zij is met een nipte meerderheid verworpen. Ik had gewild dat hij die motie ook gesteund had. Ik ben blij dat mijn collega uitziet naar mijn initiatiefnota. Ik wil ingaan op de Noordzee, met name op de Doggersbank. Die lijkt deels beschermd te worden, uit mijn hoofd gezegd voor 33,4%. Maar wat schetst mijn verbazing? Engeland wil daar eigenlijk flyshootvisserij mogelijk maken. Dat is echt zorgelijk, want dat is een methode waarbij zware en lange kabels over de bodem getrokken worden, waardoor het ecologisch systeem totaal vernietigd wordt. Die kabels zijn soms wel 8 kilometer lang en 8 centimeter dik. Dat moet je niet willen nu we net een klein stukje hebben beschermd. Dan gaan we dat tenietdoen. De effecten zijn groot. Het verbaast mij dan ook dat de Staatssecretaris in zijn brief schrijft dat alle partijen inclusief Nederland uitgaan van geringe effecten als dit toegestaan wordt. Zijn voorganger heeft geconcludeerd dat er onzekerheid bestaat over de effecten op de bodemecologie. Dan denk ik: waarom wordt dit in godsnaam überhaupt toegestaan? Waarom een onderzoek in dat deel en niet in een ander deel? Dit is inconsistent. Ik wil graag weten hoe dit mogelijk is. Ik wil van de Staatssecretaris horen dat dit niet acceptabel is. Ik wil ook weten wat de uitkomst is van het voorstel van Duitsland om binnen de Doggersbank met een controlegebied te werken. Deels is er dan flyshootvisserij en deels niet. Ik wil ook weten hoe de discussies verlopen in de Scheveningengroep, tussen de visserijministers die daar zitting in hebben. Sommigen hebben daar meer belang bij dan anderen, maar dat laatste is misschien te subjectief verwoord. Kortom, ik wil weten hoe het zit met de discussies. Is het nu ongeveer tijd voor de joint recommendation aan de Commissie? Heeft de wens van het Verenigd Koninkrijk om in Nederlandse beschermde gebieden aan flyshootvisserij te kunnen doen, daar nog gevolgen voor? Wat gebeurt er met het Duitse, Deense en Britse deel van de Doggersbank? Gaan beschermingsniveaus elkaar uitsluiten? Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

Wereldwijd wordt er meer vis gevangen dan gemeld. Zo-even gaf ik daar al een kort voorproefje van. Volgens onderzoekers van de University of British Columbia in Vancouver, Canada, werd tussen 1950 en 2010 50% meer vis gevangen dan gemeld in cijfers van de FAO (Food and Agricultural Organization). Lang niet alle vangsten worden gerapporteerd door VN-lidstaten. Kleinschalige en illegale visserij bleven buiten de cijfers. Bijvangst van de industriële visserij bleef geheel of deels buiten de statistieken. Dit zijn echt schokkende cijfers. Duurzame hoeveelheden vis zijn van groot belang voor de natuur en voor de voedselzekerheid. Het is goed dat de Staatssecretaris in zijn brief aangeeft dat hij zich daar ook zorgen om maakt, maar dan moet er wel actie ondernomen worden. Er moet wel een ambitieus plan zijn. Dat zie ik vooralsnog niet. Wanneer verwacht de Staatssecretaris voorstellen van de Europese Commissie voor meerjarenbeheerplannen voor de Noordzee, de westelijke wateren en de eerste plannen voor de Middellandse Zee? Wat voor ambities wil hij daar minstens in terugzien? De Staatssecretaris zet in op regionale visserijbeheersorganisaties, maar wanneer gaan we de gebieden voor de kust van West-Afrika opvullen? Dat is dringend nodig om de voedselzekerheid en een toekomstige bron van inkomsten te borgen voor landen daar. Effectief beheer is nodig, en wel zo snel mogelijk.

Mevrouw **Visser** (VVD): Ik heb met belangstelling naar de bijdrage van D66 geluisterd, omdat zij graag een fundamentele discussie voert. Over visserij wordt volgens mij continu gediscussieerd, vooral internationaal. Er is geen enkele sector zo gereguleerd als de visserij. Ik hoor vooral problemen. Ik zou graag van D66 horen wat zij wél zou willen toestaan. De visserijsector is heel innovatief, zeker in Nederland, en wil vooroplopen, maar loopt daarbij tegen belemmeringen aan. We hebben wat voorbeelden genoemd rond de wolhandkrab. We denken vooral in beperkingen in plaats van in mogelijkheden. Is D66 bereid om in de fundamentele discussie daar ook in mee te bewegen? Ik hoor eigenlijk alleen problemen en geen oplossingen van D66.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): In een initiatiefnota hoor je ook met oplossingen te komen, dus dat zal ik zeker doen. Wij doen het vergeleken met heel veel andere landen beter. Dan kun je echter niet achterover leunen en denken dat het vanzelf wel goed komt. Wij zijn afhankelijk van andere landen en van vissers die aan de kusten van Afrika vissen, zoals Rusland en China. We moeten maatregelen nemen en ervoor zorgen dat dat niet gebeurt. Stel dat een boot onder Italiaanse vlag gaat vissen voor de kust van een Afrikaans land. We weten niet wie dat controleert. We zeggen dat Italië dat moet controleren. Stel dat het een Nederlands schip is dat onder Italiaanse vlag vaart, dan hebben we helemaal een probleem. Nederland gaat dat niet controleren en Italië ook niet. Vinden wij dat goed? Dat soort issues horen wij met elkaar te bespreken in Europa. Daarvoor horen wij met een oplossing te komen.

Mevrouw **Visser** (VVD): Dit is een heel lang antwoord op een vraag die ik niet heb gesteld. Mevrouw Koşer Kaya geeft gelukkig zelf ook aan dat de Nederlandse sector het goed doet. Dat komt juist door het feit dat we betrokken vissers hebben die denken in mogelijkheden en innovaties. Zij lopen echter aan tegen belemmerende regels, zowel nationaal als internationaal. Eigenlijk stel ik mevrouw Koşer Kaya de simpele vraag of D66 met de VVD gaat meedenken over de Nederlandse visserijsector, die voorop wil lopen in duurzaamheid en het goede voorbeeld wil geven. Gaat zij meedenken over het scheppen van mogelijkheden? In haar bijdrage heb ik alleen maar zorgen en onmogelijkheden gehoord. Ik heb geen enkele suggestie gehoord. VVD, SGP en CDA hebben de oproep gedaan een aantal pilots mogelijk te maken. Ik heb mevrouw Koşer Kaya niet horen zeggen dat zij daar ook toe bereid is.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Nederland staat niet alleen in de wereld. De politiek van de VVD lijkt er steeds meer van uit te gaan dat wij op een of ander eiland leven. Als wij het beter doen, komt alles vanzelf goed, denkt zij. Dat is echter niet zo. Als je goede oplossingen wilt, ook voor Nederlandse vissers – die het inderdaad beter doen, niet per se goed – hoor je daar de internationale aspecten bij te betrekken. Dan hoor je breed naar alle problemen en oplossingen te kijken. Dat zal ik in mijn initiatiefnota opnemen. Ik kijk uit naar het debat met mevrouw Visser daarover.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Voorzitter. Wij willen hard inzetten op duurzaam vissen, een zekere ruimte voor de kleinschalige visserij, het verbeteren van de visstanden en zaken mogelijk maken. De discussies van zojuist vond ik wel mooi. De spanning moet je zeker tot een constructie brengen. Soms is daar steun van de politiek voor nodig. Ik ga eerst even over de palingstand aan de gang. Mijn buurvrouw zegt dat je je over alle vissen druk moet maken. Dat klopt zeker, maar we hebben een aalbeheerplan en daarmee is het nodige aan de hand. Zelf woon ik in een provincie waar kleine beroepsvissers nog zeggen dat de palingstand beter is dan ooit. Spreek ik met vissers in het midden van het land, dan hoor ik dat het zorgelijk en slecht gesteld is met de paling. In het

zuiden is het ook goed. Ik denk dat monitoring hartstikke belangrijk is. Ik mis toch wel een beetje een goed beeld en een goed overzicht van wat de effecten zijn van het uitzetten van de kleine glasaal en het uitzwemmen van schieraal. Er ligt een uitgebreid rapport van IMARES hierover. Ik denk dat er wel een aantal goede verbetervoorstellen mogelijk zijn. Moet je meer glasaal uitzetten? Heel lang geleden heb ik met collega Van Veldhoven van D66 gepleit voor het verplaatsen van jonge aal uit rivieren met lichte dioxinevervuiling naar schonere wateren. Dat soort zaken moeten we nog eens goed bekijken. Ik ben benieuwd wat we verder gaan doen met het IMARES-rapport. NetVISwerk heeft ook een aantal goede voorstellen gedaan.

Ik ben zeer voor schone en duurzame energie, maar wat er bij de waterkrachtcentrales gebeurt, is heel zorgelijk en kan niet. Het percentage zit ver boven de 10 die ooit genoemd is. Ik heb al een reactie gekregen op Kamervragen hierover. Ik zie dat de Ministeries van EZ en I en M voor 1 juli 2016 klinkklare verbeteringen willen zien. Daar ga ik ook van uit. Ik wil ernstig bepleiten dat die datum hard is en dat er liefst nog eerder harde eisen worden gesteld aan de handhaving. Anders moet sluiting volgen op momenten van vistrek. Ik vind dat dit zo niet langer kan. De vergunningen moeten nog eens goed tegen het licht gehouden worden wat mij betreft.

De kleinschalige visserij gaat mij zeer aan het hart. Al heel lang geleden heb ik met collega Koppejan van het CDA een initiatief gemaakt om de kleine vismarkten verder te ontwikkelen. Dat zijn kleine markten die buiten de veilingen om functioneren, op zaterdag en zondag. Dat is leuk in toeristische gebieden en in havens. Dat is maar mondjesmaat gelukt en dat vind ik hartstikke jammer. De kleinschalige visserij heeft veel belangen in relatie tot het toerisme en draagt bij aan het positieve beeld van kleinschalig en duurzaam vissen. Een aspect is de veilplicht. Die maakt dat er steeds meer naar de grote jongens gaat. Ik denk juist dat de veilplicht voor een deel gebruikt zou kunnen worden om een quotum te geven aan de kleine vissers, zodat zij direct aan de consument kunnen vermarkten. Dit moet natuurlijk niet leiden tot een zwart circuit, want dan hebben we dat gesodemieter weer. Monitoring moet er dus wel zijn. Ik vind dat hier een kans ligt voor de kleinschalige visserij, waar werk aan gekoppeld is. Het is ook goed met het oog op duurzaamheid. Het kan toch niet zo zijn dat de veilplicht ons daarbij in de weg zit? Hier krijg ik graag een reactie op en anders moet ik zelf maar weer een voorstel maken.

Over stroperij hebben we al veel discussies gehad. Drie jaar geleden is in de wet opgenomen dat degene die de vis koopt, aan moet geven waar hij die gekocht heeft. Het is een economisch delict als je als restaurant niet-geregistreerde vis in je diepvries hebt. Dat is blijkbaar niet genoeg, want het stropen is nog steeds een heel interessante bezigheid. Ik hoor dat de acties op de Friese wateren, waarbij de AID, de boa's en de sportvisserij allemaal meedoen, best wel lonend zijn, maar slechts een topje van de ijsberg aanpakken. De stropers die zij pakken, verdienen soms wel een ton of meer per jaar. Het spijt me zeer, maar ik vond de antwoorden van het ministerie slap, slap, slap. Dat kan gewoon niet.

De heer **Graus** (PVV): Mijn allereerste makker inzake stroperij was Bas van der Vlies van de SGP, want hij heeft samen met mij de allereerste moties hierover ingediend. Mevrouw Jacobi heeft een rondetafelgesprek georganiseerd over stroperij. Daar waren ook politiemensen uit Friesland aanwezig. Zij zeggen dat er tienduizenden kilo's aan paling wordt gestroopt. Ik vroeg al vóór dat rondetafelgesprek om daar zwaar geschut op in te zetten. Je redt het niet alleen met groene boa's, want zij zijn niet weerbaar en hebben geen strafrechtelijke bevoegdheden. Zij kunnen niet op tegen het Oostbloktuig dat dit vaak doet. Zij zijn zwaar bewapend. Ik ben weleens mee geweest en heb dat gezien. Je moet hiervoor arrestatieteams of dierenpolitie inzetten. Alstublieft mevrouw Jacobi, u hebt de

macht en kracht, want u bent een coalitiepartij – ik ben slechts een oppositiemannetje – om wat meer op de Staatssecretaris te drukken. Er moet echt meer geschut ingezet worden om de stroperij aan te pakken. Er gebeurt namelijk niets. Ik heb dit al vaak gezegd, want het is echt schandalig. Je hebt overal rotte appels. Er zijn ook vissers die dit doen, maar het is met name Oostbloktuig dat dit doet. Er wordt niet tegen opgetreden. De pakkans is nihil. Als ze gepakt worden, krijgen ze alleen een boete van een paar tientjes. Die betalen ze en ze zijn weg. Ze lachen zich rot, want ze verdienen er duizenden euro's aan.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): We hebben hier zwaar over gedebatteerd met Minister Opstelten van Justitie en met de toenmalige Staatssecretaris van EZ. We hebben toen gesproken over zwaardere straffen. Die zaken moeten bij Veiligheid en Justitie geborgd worden. Volgens mij zit daar weinig lijn in. Ik wil de heer Graus best steunen in zijn oproep om te bekijken hoe je dit strafrechtelijk nog zwaarder kunt optuigen. Het klopt inderdaad dat er heel veel tijd van de flora- en faunapolitie in gaat zitten, maar als die de boeven heeft gevangen, komen ze gewoon met lichte straffen weg. Dat frustrereert heel erg.

De heer **Graus** (PVV): We hebben niet voor niets ooit om 500 man dierenpolitie gevraagd. De NVWA kun je hier niet mee belasten. Zij heeft haar handen vol aan voedselschandalen. Zij komt honderden mensen tekort. Daar moeten we overigens ook aan werken. Geloof me, de dierenpolitie moet hierop worden gezet, want die 160 parttimers redden het niet. Zij hebben geen tijd om 's nachts door de bossen, duinen, velden en wateren te gaan. Er moet echt meer controle en handhaving zijn. De pakkans moet verhoogd worden.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik verschil op dat laatste aspect wel wat van mening met de heer Graus. Mij maakt het niet zo veel uit hoe de handhavers heten. Er is flora- en faunapolitie. Die is specifiek voor het aanpakken van overtredingen van de Flora- en Faunawet; visstroperij valt daaronder. Ik ben heel erg voor een gezamenlijke aanpak, zoals die ook in een aantal regio's is ontwikkeld. Ik maak me met de heer Graus wel zorgen over de tijd die daarvoor is. Ik ben voor een gezamenlijke aanpak, waarbij de sector, de AID en de politie zelf meedoen. Per regio zit er wel wat verschil in, en daar mag nog weleens goed naar gekeken worden. Omdat mijn spreektijd bijna op is, ga ik snel afronden. Hoe gaat de Staatssecretaris de handhaving voor zeebaars in de staandwantvisserij met de gemeenten aanpakken? Wat betreft de wolhandkrab sluit ik me aan bij de VVD en de SGP. Ik vind het belangrijk dat we de wolhandkrab uit het water halen. Het is een plaag. Er zit markt in, dus als het veilig en goed kan, moeten we daar werk van maken.

Ik ben een groot voorstander van de zeevisfuik. Dat is een heel klein groepje. Ik heb al gezegd: maak er een gilde van. Het gaat om een afgebakende groep van ongeveer tien mensen, die met specifieke breitechnieken op de Werelderfgoedlijst staan, die nu belast wordt met een groot onderzoek. Ik vind dat allemaal te ver gaan. Laten we dit praktisch oplossen. Ik zie de heer Hoogeveen en de Staatssecretaris al een beetje onderonsjes hebben. Dit moet handiger aangepakt worden.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Nergens zijn de verschillen tussen de kortetermijn- en de langetermijnbelangen zo duidelijk als in de visserij. Het kortetermijnbelang van de visser is om zo snel mogelijk zo veel mogelijk vis te vangen. Het langetermijnbelang is het beschermen van de vis en de zee, zodat er geen overbevissing plaatsvindt en er op lange termijn een inkomstenbron blijft bestaan. De zee is daarin de kip met de gouden eieren. Zowel voor de natuur als voor de vissers is een goede bescherming van belang. Bij een goede bescherming hoort een netwerk

van natuurgebieden waar de natuur kan herstellen en de vis zich ongestoord kan reproduceren. Daarom is de SP al lang voorstander van het aanwijzen van een samenhangend netwerk van natuurgebieden op zee. Daar moeten we naartoe werken.

Maar wat is de realiteit? Slechts 4% van de Noordzee is beschermd. De titel «beschermd» moet je dan ook nog met een flinke korrel zout nemen, want slechts 1% is gesloten voor de visserij. Hoe staat het met de doelstelling om 10% tot 15% van de Noordzee te beschermen volgens de beleidsnota Noordzee? Hierover zijn internationale afspraken. 10% tot 15% is een stap in de goede richting, maar experts zeggen dat 20% eigenlijk het echte minimum is. De Doggersbank is een voorbeeld waaruit blijkt dat die bescherming toch onvoldoende is, want twee derde van dat beschermd gebied is open voor de visserij. Het overige deel zou beschermd worden tegen bodemberoerende visserij, maar ook dat laatste stukje dreigt nu weer bevestigd te worden met de flyshootmethode. Enkele fracties hebben daar al over gesproken. We hebben gezegd dat we ons hiertegen teweer moeten stellen en dat we dat gebied moeten koesteren, maar nu wordt er toch weer meegedacht over dat flyshootexperiment. Dat vind ik inconsistent.

De SP wil dat de aanlandplicht onverkort wordt geïmplementeerd. We praten er al heel lang over, maar de samenleving heeft toch een soort morele streep getrokken: er moet een einde komen aan het nutteloos vangen van vis die vervolgens dood overboord wordt gegooid. Dat is geen respectvolle manier van omgaan met het leven. Ik denk niet dat er iemand is die dat een goede zaak vindt. Je kunt levensvatbare vis weer overboord zetten, maar dan moet die wel écht levensvatbaar zijn. Het visje moet niet na twee zwemslagen alsnog van zijn graat vallen. De echte oplossing is selectievere visserij. Hoe gaat de Staatssecretaris daarvoor zorgen? Hoe staat het met proeven met volledig gedocumenteerde visserij, bijvoorbeeld met camera's?

De European Court of Auditors heeft een kritisch rapport geschreven over de visserijprotocollen met derde landen. Dat neemt de Staatssecretaris goeddeels over. Ik hoop dat Nederland daar een voortrekkersrol in blijft vervullen. Gaat de Staatssecretaris ook bepleiten dat stakeholders geconsulteerd worden als het gaat over duurzaamheid en mensenrechten? Over het algemeen wordt wel gesproken met grote Europese visserijbedrijven en met al dan niet corrupte regeringen, maar niet met de mensen in ontwikkelingslanden, om wie het gaat, en ook niet met natuurbeschermingsorganisaties. Graag krijg ik een reactie daarop. We willen toch niet dat grote Europese schepen de zee voor ontwikkelingslanden leegscheppen ten koste van voedselzekerheid van de lokale bevolking en ten koste van de natuur? Toch gebeurt dat. Daarom is de SP er voorstander van een kustzone van 20 mijl voor ontwikkelingslanden vrij te stellen van westerse visserij. Zo wordt niet geconcurrereerd met de lokale voedselvoorziening. Het rapport concludeert ook dat het totaal onduidelijk is of het om surplusvis gaat. Ik roep de Staatssecretaris op om daar bovenop te zitten, zodat er ook echt op surplus wordt gevestigd en dat dit goed gecontroleerd wordt met extra wetenschappelijk onderzoek en veiligheidsmarges. Er moet goed bekeken worden of dat steungeld goed besteed wordt.

Ik kom op de extreem hoge foutenpercentages bij de visserijsubsidies. Bij de viskweek is dat 22%. Is dit een besteding van belastinggeld die te rechtvaardigen is? Als er gesjoemeld wordt met subsidiegeld, zoals bij de meervalkwekerij, wordt het onterecht gegeven subsidiegeld niet eens teruggevorderd. Dat is toch een trieste conclusie? Wij hebben daar veel vragen over gesteld. Is viskweek overigens een duurzame bedoening? Deze niet-onbelangrijke vraag zou ik de Staatssecretaris ook willen stellen. Uit het jaarverslag van het Europees Visserijfonds blijkt een foutenpercentage van ruim 10. Hoe hoog is dit percentage als interpretatievraagstukken worden meegenomen? Bij de viskweek zagen we dat het

percentage dan ineens verdubbelde. Hoe zit dat precies? Waarom is er zo hoog overgebudgetteerd? Er is sprake van 113% over het gehele fonds en zelfs van 170% op as 4. Ik begrijp dat het heel erg technisch is, een hersenkraker, maar de vraag is hoe dit kan.

Ik kom op het rapport van de Algemene Rekenkamer over het Waddengebied. Het Waddengebied is eigenlijk een soort Poolse landdag op bestuurlijk niveau. Dit is echt een drama. De decentralisatie heeft geleid tot enorme bestuurlijke drukte en onduidelijkheid. Het advies is duidelijk: één partij moet eigenlijk de regie krijgen. Hoe staat het met de afstemming van het beheer? Is dat al geëvalueerd? Is er voortgang te melden? Is de Staatssecretaris bereid om dat erfgoed naar behoren te beheren en de regie in één hand te geven? Zo ja, wie moet dan die regie nemen? Wat de SP betreft zou dat het Rijk moeten zijn.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Precies op dat punt heb ik een motie ingediend bij de begrotingsbehandeling. Het moet eens een keer afgelopen zijn met de versnippering en de verschillende lagen en bevoegdheden. Het moet bij één coördinerende organisatie liggen. Destijds heeft de Staatssecretaris gezegd dat dit niet zo slim is en dat ze bezig zijn met van alles. Dat waren veel, maar weinig concrete woorden. Trekt de SP met mij op als blijkt dat we weer eenzelfde soort antwoord krijgen?

De heer **Van Gerven** (SP): Wij vinden het het beste om de regie in één hand te leggen, zodat er één instantie is die doorzettingsmacht heeft. Natuurlijk moet je allerlei partijen consulteren en iedereen spreken – dat spreekt voor zich – maar ik denk dat één baas op dit heel belangrijke schip toch het beste is.

De heer **Graus** (PVV): Voorzitter. Ik heb mijn spreektekst al aan de Staatssecretaris gegeven. Hij kan het ook voorlezen; dat scheelt weer tijd.

De **voorzitter**: Dat gaan we zo niet doen. Het publiek en de mensen thuis willen ook weten wat u te zeggen hebt.

De heer **Graus** (PVV): Ik zit hier bij de ambtenaren. De wereld zou er een stuk beter uitzien als ik hier altijd zou zitten.

De **voorzitter**: Dit gaat allemaal van uw spreektijd af, hoor.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik wil voorstellen dat «ambtenaar Graus» geen politieke uitspraken doet.

De heer **Graus** (PVV): Ik zal mijn best doen. De Partij voor de Vrijheid is ertegen dat de Europese Unie visserijpartnerovereenkomsten sluit namens ons land. Dat is de zoveelste inbreuk op onze soevereiniteit. De overeenkomsten bevatten veel onduidelijkheden en er zijn te weinig betrouwbare gegevens om het surplus waarop gevestigd mag worden, vast te stellen. Nederland loopt immers al jaren voorop wat betreft overeenkomsten met partnerlanden en heeft enkel nadeel van het EU-blok aan het been, zeker als grootste nettobetaler per hoofd van de bevolking. Ook de vissersmannen zijn de grootste nettobetaler per hoofd van de vissersmannen. Wat er gebeurt met de financiële steun aan de lokale visserijsector blijkt voor ons niet of nauwelijks te controleren. Wat me ook erg irriteert, is dat niet-visserijlanden binnen de EU zich wél met het beleid bemoeien. Ik ben twee keer als vervanger van de voorzitter naar een interparlementaire conferentie gegaan, en dan zie je dat al die niet-visserijlanden na een uur weggaan. Zij gaan lekker wat eten en drinken met de mooie vrouwen die zij meenemen, maar ze bemoeien zich er wel mee. Ik bleef natuurlijk bij het visserijdossier zitten, want daar zitten

de visserijlanden. Ondertussen weten die andere landen niet waar het over gaat, maar ze bemoeien zich er wel mee. Dat moet niet kunnen. Daar moet de Staatssecretaris eens wat aan doen. Een niet-visserijland heeft zich niet te bemoeien met visserijlanden. Dat is iets raars binnen de EU. De Denen willen niet alleen de Doggersbank – ik noem het de «broedbank» – om zeep helpen, maar maken zich met Japan ook schuldig aan marteling van dolfinen en walvissen. Daar moet ook eens wat aan gebeuren. Laten we het daar eens over hebben, in plaats van onze vissersmannen, die het heel goed doen, steeds het vuur aan de schenen te leggen, terwijl ze wereldwijd vooroplopen. Ik weet dat dit voor een deel aan het Europees parlement ligt, maar de Staatssecretaris heeft contact met zijn counterparts overal, dus hij kan daar best wat aan doen. Er is nog steeds veel onduidelijkheid over de regelgeving omtrent de aanlandplicht. Het is een volledig onwerkbaar situatie en een ongelijk speelveld. Ik sluit me aan bij wat mijn collega's erover hebben gezegd. Het is een EU-strop.

Er vindt nog op grote schaal stroperij plaats op zee, in de vijvers en in de rivieren. Volgens mij neemt het ontzettend toe. Misschien kan de sportvisserij ons hierin steunen en kan zij wat druk bij de regering leggen, in plaats van de beroepsvissers het leven zuur te maken. Zij hebben uiteindelijk meer last van de stropers dan van de beroepsvissers. Mijn aangenomen motie waarin de regering wordt verzocht te komen met meer controle en handhaving, wordt niet tot onvoldoende uitgevoerd. Dat komt omdat er geen mankracht is. De boa's zijn niet weerbaar genoeg. Stropers zijn zeer agressief en ze zijn zwaar bewapend. In het voormalig Oostblok gelden heel andere wetten. Een mensen- of dierenleven telt daar helemaal niet. Ze schieten je zonder pardon neer of ze steken je neer. Dan vindt men je een paar dagen later en is onbekend wie dat heeft gedaan. Door de Europese herstelmaatregelen voor de zeebaars komt de traditionele staandwantvisserij in het geding. De PVV ziet deze traditie als Nederlands cultureel erfgoed. In Nederland wordt slechts door een enkeling op recreatieve basis op deze manier gevestigd. Ook hiermee dient de EU zich helemaal niet te bemoeien. Get off our backs, zeg ik dan altijd. Ik wil de Partij voor de Dieren gelijk geven wat betreft het verbod op het levend koken van kreeften en krabben. Ik heb de PvdD daarin al eerder gesteund, want zoiets doe je gewoon niet meer. Sommige topkoks die ik ken, hebben al een manier gevonden om de dieren sneller te doden. Dat gaat met een bepaald apparaat dat een pin naar binnen schiet in de schaal. Ik merk dat de meeste koks daar helemaal geen moeite mee hebben. Dat zijn voornamelijk topkoks, want die werken met duurdere soorten als kreeft. Het zijn de eikels die dit niet willen en er moeilijk over doen. Daar moeten wij ons niet door laten leiden. Bovendien wil het volk het niet. Ik weet zeker dat een meerderheid van het volk dit niet wil. Daar hebben wij naar te luisteren. Noem het maar populisme; dat zal me worst wezen. Je moet naar het volk luisteren. Hier is geen draagvlak voor. Alleen de elite kan kreeften betalen, en die moet zich hier maar in schikken. Wat de wolhandkrab betreft sluit ik me aan bij professor Dijkgraaf van de mannenbroeders, inmiddels tevens bijzonder hoogleraar schaaldieren. Alle moties en acties van hem in dezen heb ik gesteund. Hij heeft altijd het voortouw, dat moet ik de SGP nageven. Wij hebben altijd alles gesteund en soms medeondertekend. Die motie moet gewoon uitgevoerd worden. Je kunt het gewoon niet maken. Van mij liggen er ook nog tientallen aangenomen moties die niet worden uitgevoerd. Wat zijn wij dan nog waard? Als mijn fractievoorzitter iets zegt over een nepparlement, is het land te klein, maar ondertussen begint het er wel aardig op te lijken hoor. De Kamer wordt gewoon volledig buitenspel gezet. Dat kan niet. Gezien de tijd sluit ik me ook aan bij de opmerkingen van de SGP over het decentraal aalbeheer. Ik wil het toch ook voor de sector opnemen. Die heeft er totaal geen baat bij als de paling uitsterft. Ook die jongens willen dat de paling behouden blijft. Zij doen er alles voor. Ik weet zeker dat de

Nederlandse beroepsvissers het meeste doen in de hele wereld om de vis te behouden.

Volgens mij moeten we wat de aanlandplicht betreft meer naar de vissers gaan luisteren. Daar moeten we mogelijk iets voor gaan organiseren. In de kwestie tussen de beroeps- en de sportvisserij is er maar een groep van winnaars: de advocaten. Ik snap dit echt niet. Als je dit goed volgt, kun je constateren dat de sportvisserij soms een beetje pesterig is, zoals ook professor Dijkgraaf al constateerde. Kap daar gewoon mee. Ik roep de Staatssecretaris op zich hiermee te bemoeien. Laten we gaan samenwerken met z'n allen.

De **voorzitter**: Er zijn heel veel vragen gesteld. Ik schors de vergadering zodat de Staatssecretaris de antwoorden kan voorbereiden.

De vergadering wordt van 11.41 uur tot 11.52 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ik vraag de leden de Staatssecretaris de ruimte te geven om te beginnen met het beantwoorden van de vragen, want er zijn ongelooflijk veel vragen gesteld. Die zijn moeilijk in blokjes onder te brengen omdat ze zo uiteenlopend zijn. Ik wil de leden de gelegenheid geven om maximaal twee korte interrupties te plegen.

Staatssecretaris **Van Dam**: Voorzitter. Er zijn inderdaad veel vragen gesteld. Zoals mevrouw Visser al zei, hebben we voor het eerst sinds lange tijd weer eens een overleg over visserij. Dat wil niet zeggen dat we er niet vaker met elkaar over spreken, maar dat is dan meestal in het kader van de Landbouw- en Visserijraad. Enkele discussies die we vandaag voeren, hebben ook daar plaatsgevonden. Er zijn veel vragen gesteld over tal van verschillende onderwerpen. Ik ga mijn uiterste best doen om ze te beantwoorden. Dat betekent wel dat de leden soms achter elkaar de vragen en de antwoorden zullen horen.

In dit debat viel me iets op wat me wel vaker is opgevallen. Een deel van de Kamer sprak vooral over het belang van de vissen en de visstand. Een ander deel van de Kamer had vooral oog voor de belangen van de vissers. En dat terwijl we oog moeten hebben voor beide en moeten werken aan een duurzame balans, zodat er vandaag ruimte is om te vissen waar dat verantwoord is, maar dat we zekerstellen dat we ook morgen nog vis kunnen vangen. We hebben immers een verantwoordelijkheid voor volgende generaties en voor de natuur. Dat vergt ook beperkingen voor vissers vandaag de dag. Ik begrijp goed dat dit soms ongelooflijk ingewikkeld is, want het individuele belang van de vissers botst soms met het algemene belang van de visstand, de visserij in volgende generaties en de natuur. Daarom waardeer ik het zeer dat de Nederlandse vissers hun verantwoordelijkheid nemen. Dat wil ik hier duidelijk stellen. We hebben er samen bijvoorbeeld voor kunnen zorgen dat de visstand in de Noordzee voor veel soorten sterk verbeterd is, zelfs zodanig dat ik afgelopen december bij de Europese Landbouw- en Visserijraad een forse uitbreiding van het tongquotum heb kunnen bedingen. Dat kon alleen maar omdat de visstand er goed genoeg voorstond.

In de afgelopen maanden dat ik deze functie mocht bekleden, heb ik geconstateerd dat het contact tussen het ministerie en de vertegenwoordigers van de visserijsector zeer intensief is. Dat is het de afgelopen jaren steeds geweest. In reactie op mevrouw Visser zeg ik dan ook dat ik me niet herken in een aantal conclusies van het IMARES-rapport, waarin gesuggereerd werd dat er niet zo veel contact en overleg zou zijn geweest. Het tegendeel is het geval. Dat neemt niet weg dat ik wel herken dat al die contacten en goede samenwerking niet meteen hebben geleid tot een verandering in de opvattingen over de aanlandplicht van veel vissers, wat ik ook heel goed begrijp. Er wordt namelijk gevraagd om selectiever te gaan vissen. Dat betekent nogal wat. Dat is een aanpassing in de manier

waarop zij al die jaren gewend waren de visserij uit te voeren. Er wordt bovendien een grote inzet gevraagd die tegen het eigenbelang van het bedrijf ingaat. Vis aanlanden die je niet kunt vermarkten, is voor heel veel vissers enorm zonde, want de ruimte in het ruim had ook ingenomen kunnen worden door vis die wel te vermarkten is. Er wordt dus een grote inzet gevraagd, die uiteindelijk het grotere en algemene belang dient, namelijk het verbeteren van de visstand. Dat bereiken we door selectiever te gaan vissen. Dat is natuurlijk de echte inzet die van de visserijsector wordt gevraagd.

Omdat de consequenties zo ingrijpend zijn voor individuele vissers en hun bedrijven heeft mijn voorganger al gezegd – en ik herhaal dat – naar rek en ruimte te zoeken, zowel in de invoering als de handhaving van de aanlandplicht. Ik wil daarbij ook graag de intensieve samenwerking met de sector voortzetten en verder versterken, om de kloof waarover IMARES sprak, zo goed mogelijk te overbruggen. Ik zei al dat die kloof door het botsen van het individuele en algemene belang niet volledig overbrugbaar is. Het verschil in belangen is er nu eenmaal. Van ons mag gevraagd worden om er in zo goed mogelijke samenwerking voor te zorgen dat de aanlandplicht wordt geïmplementeerd en om het contact voort te zetten zoals het de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

De heer **Wassenberg** (PvdD): De Staatssecretaris zegt dat het op een aantal plekken wel goed gaat in de Noordzee, maar met soorten als tarbot, zeebaars, rog en haai gaat het gewoon heel slecht. Hoe ziet hij dat?

Staatssecretaris **Van Dam**: Dat heeft de heer Wassenberg natuurlijk juist. Ook het waar mogelijk beperken van bijvangst moet leiden tot een verbetering van de soorten die hij noemt. Op de zeebaars zal ik straks nog terugkomen in verband met de consequenties voor de recreatieve visserij. De zeebaarsstand is vele malen slechter dan veel mensen zich realiseren. In allerlei restaurants staat zeebaars gewoon nog op het menu, terwijl de visstand echt zeer zorgwekkend is. In de Landbouw- en Visserijraad van december zijn stevige maatregelen genomen om de vangst te beperken en een deel van het jaar zelfs op slot te zetten. Ook voor de recreatieve visserij zijn maatregelen genomen; daar zal ik zo op terugkomen. Waar soorten er nog niet goed voorstaan, worden maatregelen genomen. Dat is ook nodig, want we willen dat er ook voor toekomstige generaties nog steeds haaien en roggen rondzwemmen en we nog steeds van zeebaars kunnen genieten op een verantwoorde manier.

De heer **Van Gerven** (SP): De Staatssecretaris zei dat hij de ruimte zoekt in de toepassing en de handhaving van de aanlandplicht. De SP is voorstander van het onverkort handhaven van de aanlandplicht. Kan de Staatssecretaris eens nader duiden wat hij bedoelt met «de ruimte opzoeken»?

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik wil straks iets uitvoeriger ingaan op de handhaving. Met die rek en ruimte gaat het bijvoorbeeld ook om de invoering van de aanlandplicht. Dit jaar geldt voor Nederlandse vissers dat er nog maar weinig hoeft te worden aangeland. Volgend jaar wordt de plicht voor een aantal nieuwe soorten geïmplementeerd, maar zijn de consequenties nog vrij beperkt. We hebben ook afgesproken dat we onderzoek doen naar de overlevingskansen van schol. Als schol als bijvangst in de tongvisserij moet worden aangeland, hebben we een basis om daarover in gesprek te gaan om te bezien of dat ook daadwerkelijk nodig is. Dan kijken we naar de kansen van schol om te overleven. Dat is de manier waarop we zoeken naar rek en ruimte. We kijken naar een verantwoord invoeringstempo en naar hoe je dat met de sector vormgeeft. Ook in de handhaving zijn we op dit moment redelijk terughoudend. Iedereen die contact heeft met de visserij zal dat kunnen

beamen. Er wordt op dit moment nog niet gesanctioneerd. Ik zal straks nog meer over de handhaving zeggen.

De heer **Van Gerven** (SP): De vissers weten al heel lang dat de aanlandplicht eraan zit te komen. Vanaf 2010 doe ik het visserijdossier en de discussie ging er voortdurend over. Iedereen snapt ook eigenlijk wel dat het niet goed is om één vis terug te gooien als je er twee vangt, omdat je die ene niet kunt verkopen. Niemand wil dat, maar de praktijk is ontzettend weerbarstig. Ik vraag de Staatssecretaris toch om rekening te houden met het morele aspect van de verspilling. Bovendien zit de visserijsector in een kwetsbare positie vanwege het verwerven van een inkomen en zijn voortbestaan. Daarom is er extra druk om de aanlandplicht niet onverkort uit te voeren. Met dat in het achterhoofd wil ik de Staatssecretaris oproepen om niet de ruimte te zoeken, maar naar een effectieve beperking te kijken, omdat het in de praktijk anders nog heel lang gaat duren voordat de aanlandplicht werkelijkheid wordt.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik deel met de heer van Gerven dat het niet goed is om vis weg te gooien. Een van de meest in het oog springende voorbeelden is de vangst van schol als je op tong vist. Schol is op de markt vier keer minder waard en wordt overboord gegooid, terwijl die wel goed bruikbaar is. Dat is eigenlijk ongelooflijk zonde. Dan kun je twee dingen doen. Ten eerste kun je proberen de selectiviteit te vergroten. Dat zal in dit geval moeilijk zijn. Ten tweede kun je bekijken hoeveel overlevingskans de schol heeft. Daar wordt inmiddels naar gekeken. Daarnaast vind ik het frustrerend dat de marktwaarde van schol zoveel lager is dan die van tong. We hebben het immers over een vis die heel goed te consumeren is. Het is een van mijn favorieten, zeg ik er maar even bij. Het heeft dus ook met onze eigen consumptie en voorkeuren te maken. We betalen allemaal veel meer voor tong. In het begin van mijn termijn zei ik dat we moeten zorgen voor een balans tussen de belangen van de vis en van de vissers. Dat mis ik een beetje in wat de heer Van Gerven vraagt. Hij heeft gelijk als hij zegt dat er al lang over wordt gesproken, maar het heeft ook grote impact op een individueel bedrijf. Dit heeft namelijk meteen consequenties op de omzet en de winstgevendheid. Als je meer vis moet meenemen die minder opbrengt, of soms helemaal niets opbrengt, heeft dat grote consequenties. We nemen de tijd en laten de invoering geleidelijk verlopen. Dat is wat ik bedoel als ik zeg dat je ook rekening moet houden met de belangen van de vissers. Ik vind dat we daarin een goede balans hebben gevonden.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik vind het boeiend dat de Minister zegt dat de belangen van de visserij en de vis aan elkaar gelijk zijn. Zo versta ik hem tenminste. Als hij echter een rits aan vissoorten noemt die in de Noordzee in de knel komen, moet hij toch toegeven dat dit problematisch is en dat we daar wat aan moeten doen? Dat is toch een groot probleem voor de toekomstige vissers? Ik vind het niet terecht om te stellen dat degenen die de belangen van de vis centraal stellen, de belangen van de visserij niet zien. Als er geen oplossingen komen voor de vissen die nu in de knel zitten, pakken we daarmee ook de visserij.

Staatssecretaris **Van Dam**: Laat ik eerst zeggen dat ik weet dat mevrouw Koşer Kaya zeer Europees georiënteerd is, maar zolang we binnen de Nederlandse grenzen zijn, ben ik nog altijd gewoon Staatssecretaris. Alleen in het Europees domein mag men mij aanspreken als Minister.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ik acht u heel hoog.

Staatssecretaris **Van Dam**: Over de balans heb ik vaker gezegd dat de visvangst verantwoord moet zijn. Verantwoord betekent ook: conform

wetenschappelijk advies. Daar zet ik op in als we in Europa hierover praten, bijvoorbeeld afgelopen december toen het ging over het vaststellen van de quota. Die wetenschappelijke adviezen gaan uit van een duurzame visstand, dus van een bevissing die duurzaam houdbaar is. Daar gaat het mij om. De discussie over de aanlandplicht gaat om het selectiever vissen, zodat de vis die je binnenhaalt bruikbaar is en vermarkt kan worden. Dat is het doel van de aanlandplicht. Dus ook daarbij is duurzaamheid een leidend perspectief. Ik zeg er echter ook steeds bij dat we ons moeten realiseren dat de gevolgen voor een individuele visser groot zijn. Er is dus niets mis mee om daar rekening mee te houden. Er wordt soms gesuggereerd dat het slecht is om daar rekening mee te houden. Ik vind het juist heel goed om dat te doen en de invoering geleidelijk te laten verlopen. Ook qua handhaving bekijken we hoe we geleidelijk de inspanningen kunnen opbouwen. We willen niet van de ene op de andere dag keihard ingrijpen als mensen nog niet aan de nu net ingevoerde aanlandplicht voldoen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): We roepen al jaren dat de visserij duurzaam houdbaar moet zijn. Kennelijk is het beleid toch niet duurzaam houdbaar geweest, gezien het feit dat heel veel soorten in de Noordzee er bijna niet meer zijn. Hoe kijkt de Staatssecretaris daar dan tegenaan?

Staatssecretaris **Van Dam**: Dat is een kwestie van perspectief. Met de soorten waar Nederlandse vissers het meest op vissen gaat het best goed. Soms zelfs heel goed, want er is volop ruimte om schol te vangen in de Noordzee. Met het tongbestand gaat het ook hartstikke goed. Dat neemt niet weg dat er ook zorgen zijn. Vanwege die zorgen moeten we ook de bijvangst beperken. Mevrouw Koşer Kaya noemt terecht een paar soorten waarvoor dat geldt. Dat is steeds de balans die gezocht wordt in de maatregelen, ook op Europees niveau. Duurzaamheid is voor ons een leidend principe. Dat betekent niet dat alles van de ene op de andere dag verbetert. Ik wijs op de zeebaars. We hebben besproken wat onze inzet zou moeten zijn in Brussel. Mijn inzet daar was scherper dan wat er uiteindelijk uit is gekomen. Zo werkt dat vaak, omdat er natuurlijk ook druk is van andere landen om verder te versoepelen. Vind ik dat verstandig? Niet helemaal, maar ik denk dat we wel een heel goede stap in de goede richting hebben gezet.

Mevrouw Visser vroeg ook naar het vervolg van de invoering. Er is een stappenplan gemaakt dat in juni 2015 naar de Kamer is gestuurd. Daarin staat welke ambitie we samen met de sector hebben ten aanzien van de selectiviteit en de invoering van de aanlandplicht. Ik heb net al aangegeven hoe ik daarin de rek en ruimte zoek. Dat is ook in lijn met wat toen besproken is met de Kamer.

De heer Geurts en de heer Dijkgraaf vroegen naar artikel 15 van het GVB en of er nu meer ruimte zit in de implementatie. Ik heb eerder teruggekoppeld dat ik in december uitgebreid overleg heb gevoerd met de collega's uit de Noordzeegroep over het door de Kamer meegegeven verzoek tot uitstel van de invoering van de aanlandplicht. Ik heb al eerder gezegd dat dat op geen enkel begrip kon rekenen, en dan druk ik het nog zacht uit. Dat neemt niet weg dat ik mijn uiterste best blijf doen om de maximale rek en ruimte te zoeken, zoals ik net heb aangegeven. Ik zie nog geen draagvlak voor het aanpassen van artikel 15. Ik denk dat het het verstandigst is om te blijven werken aan een zorgvuldige stapsgewijze implementatie en daarover met de sector goed in contact te blijven. Mijn volgende punt betreft de handhaving. Ik heb eerder gezegd dat ik mij ook zal inzetten voor harmonisatie van de handhaving. De gesprekken daarover zijn gaande. Landen zijn het erover eens dat het goed is om de handhaving te harmoniseren. Het gesprek over de wijze waarop men dit concreet wil invullen verloopt echter moeilijker. Dat gesprek wordt

vanzelfsprekend verder voortgezet. Ik zie voldoende aanknopingspunten daarvoor. Het positieve is dat er een wil is om tot harmonisatie te komen. Er is één incident geweest met een Nederlandse visser in Duitse wateren. Ik heb de Kamer daarover geïnformeerd. Er is direct contact over geweest met Duitsland en sindsdien zijn dergelijke incidenten niet meer voorgekomen. Uit dat contact bleek ook dat de Duitsers hun handhaving niet op een heel andere manier invullen dan wij dat doen. Wij doen dat als volgt. Het handhavingsbeleid van de NVWA heeft een geleidelijke en opbouwende aanpak. In de eerste periode, waar we nu in zitten, wordt er vooral informeel opgetreden tegen vissers. De nadruk wordt gelegd op educatie en op het voeren van een dialoog over de wijze waarop men zou moeten omgaan met de aanlandplicht. De focus is dus niet om achter overtredingen aan te gaan en zeker niet om die te beboeten. Na deze communicatiefase volgen officiële waarschuwingen bij eerste overtredingen. Pas daarna kan een proces-verbaal volgen. Er is geen expliciete tijdslijn, maar deze eerste fase loopt tot en met april. Dat sluit overigens niet uit dat als er zware, zeer evidente en bewuste overtredingen worden geconstateerd, er natuurlijk wel direct opgetreden kan worden. Het feit dat er mild en met begrip wordt gehandhaafd, betekent niet dat er sprake is van een uitstel om de verplichting na te leven. Er is natuurlijk wel een levensgroot verschil tussen iemand die heel bewust en willens en wetens de regels aan zijn laars lapt en vissers die, begrijpelijkerwijs, nog even moeten wennen aan de nieuwe situatie en nog aan het zoeken zijn naar een manier waarop ze die precies kunnen uitvoeren.

Ik kom op de vragen over de aanlandplicht in de pelagische visserij. Er is gevraagd of de quota verhoogd kunnen worden. De basisverordening biedt de mogelijkheid om de taks op te hogen in verband met de aanlandplicht. Alle vangsten, ook die van ondermaatse vis, kunnen dan van de quota worden afgetrokken. De discardpercentages zoals bekend bij ICES waren echter zo klein dat ICES daar geen rekening mee heeft gehouden in zijn vangstadvisen. De Pelagische Adviesraad heeft in zijn advies van april 2014 ook niet om een verhoging van de quota gevraagd. De adviesraad wilde daarmee uitstralen dat hij de verantwoordelijkheid op zich neemt en duurzame visserij nastreeft. De Europese Commissie en de Raad hebben daarom besloten om de taks niet op te hogen. Dat besluit stond los van de onderhandelingen met kuststaten. Met de omnibusverordening is er een mogelijkheid gecreëerd om tot 10% van de pelagische vangst aan ondermaatse vis aan te land en te verkopen voor humane consumptie. Als ik dat allemaal in ogeschouw neem, zie ik geen aanleiding om nu om een ophoging te vragen.

De heer Geurts vroeg of ik mij inzet om het voor de pelagische sector makkelijker te maken en of ik werk aan harmonisatie in EU-verband. In de pelagische sector neemt Nederland steeds het voortouw op het gebied van harmonisatie van de aanlandplicht. Dat heeft geleid tot een voorstel om lidstaten op één lijn te krijgen met betrekking tot cameratoezicht. Het gesprek over harmonisatie van de handhaving vordert daar meer dan in de demersale sector. Ik verwacht dan ook dat het gaat lukken om met de lidstaten op één lijn te komen.

De heer Geurts stelde ook een vraag over de aanlandplicht bij beschadigde vis. Vis die is aangevreten, bijvoorbeeld door een zeehond, moet omwille van de hygiëne worden teruggewooid. Vis die beschadigd is door de visserij zelf, mag op basis van de Europese regelgeving niet worden teruggewooid. Die vis moet worden aangeland en moet worden voorzien van een aparte code. Het ministerie heeft daarover al een jaar geleden afspraken gemaakt met de sector. Dat is dus bekend.

Ik kom nu op de vraag over een vismeelinstallatie aan boord. Die is niet toegestaan volgens de Verordening Technische Maatregelen uit 1998. De overweging daarvoor is dat de controle van de hoeveelheid en van de soort vis die erin gaat erg lastig is. Binnenkort presenteert de Europese Commissie haar voorstel voor een nieuwe verordening over technische

maatregelen. Als de sector in het kader van die discussie een werkbare en controleerbare oplossing ziet, ben ik bereid om die te bestuderen en, wanneer deze goed is, in te brengen in de behandeling van het voorstel over technische maatregelen.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik heb de Staatssecretaris gevraagd om de veilplicht in relatie tot de kleinschalige kustvissers te bekijken. Op de momenten dat het quotum omhoog kan voor bijvoorbeeld tong of kabeljauw omdat het goed gaat met de soort, stel ik voor om een deel beschikbaar te stellen voor de kleinschalige kustvissers. Daarmee zouden ze heel erg geholpen zijn. Het zou ook heel interessant zijn om dat te koppelen aan de directe verkoop aan consumenten, overigens wel met een registratieplicht. De Staatssecretaris zou daarmee de kleinschalige vissers heel erg helpen en daarnaast is het leuk voor de consument. Ziet de Staatssecretaris daartoe mogelijkheden?

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik heb de vraag van mevrouw Jacobi goed gehoord en goed genoteerd. Ik kom daar straks op terug tijdens de beantwoording.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik dacht dat het vergeten zou worden. Dit is daarom niet echt een interruptie; meer een vergeten vraag.

De **voorzitter**: Het is aan uzelf om te bepalen wanneer u de interruptie pleegt. Het antwoord krijgt u zo en dan zal ik u de gelegenheid geven voor een korte vervolgvraag. Is dat oké?

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Dat is oké, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan hebben we een mooi compromis. De heer Graus moet zo weg om bij debatten een zieke collega te vervangen. Hij wil echter nog een interruptie plegen.

De heer **Graus** (PVV): Ik vind het heel rot, maar er is inderdaad een collega uitgevallen door een ongevalletje. Ik moet daardoor vanmiddag een plenair debat overnemen, waar ik mij echt nog op moet voorbereiden. Los van het feit dat ik een VSO en een VAO moet overnemen, heb ik zelf nog een AO over dierproeven. Ik ga vandaag in de knel komen, dus ik moet nu echt gaan om mij voor te bereiden op het plenaire debat. Ik verontschuldig mij daarvoor. Professor Dijkgraaf, mijn «junior beleidsmedewerker», zal mij waarnemen en is ook gerechtigd om namens mij te spreken.

De **voorzitter**: Hij krijgt daarvoor helaas geen extra interrupties.

De heer **Graus** (PVV): Professor Dijkgraaf krijgt ook mijn interruptietijd.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik ga de heer Graus vandaag nog bij twee van die gelegenheden tegenkomen.

Mevrouw Koşer Kaya vroeg in het kader van de overbevissing naar de meerjarenplannen voor de Noordzee, de Middellandse Zee enzovoorts. Op dit moment discussiëren het Europees parlement, de Raad en de Commissie over het meerjarenplan voor de Baltische Zee. Wij zijn daar als voorzitter vanzelfsprekend bij betrokken en hopen dat tot een goed einde te brengen tijdens ons voorzitterschap. Dat zou ook veel betekenis hebben voor het meerjarenplan voor de Noordzee, dat daarna volgt. Het meerjarenplan voor de Middellandse Zee volgt weer daarop. Dat is de volgorde van de besprekingen. Mevrouw Koşer Kaya vraagt volgens mij naar een soort deadline. Ik zou willen dat we die kunnen stellen, maar zo werkt het natuurlijk niet met dat soort gesprekken. Het is pas klaar als de

gesprekken tot een goed einde worden gebracht. Zoals ik al zei, zullen wij proberen om dat tijdens ons voorzitterschap te doen, omdat dat ook van belang is voor het meerjarenplan voor de Noordzee.

Overigens is mijn inzet overal gelijk, want dat zat ook achter de vraag van mevrouw Koşer Kaya over het ondernemen van actie tegen overbevissing. Mijn inzet bij al deze plannen is dat de vangstquota worden vastgesteld op basis van wetenschappelijke adviezen. De meerjarenplannen moeten dus ook daarvan uitgaan. Dat moet de basis zijn. Ik kom daarmee ook op de vraag van de heer Graus. Hij vroeg of ik ervoor kan zorgen dat niet-visserijlanden zich niet bemoeien met het visserijbeleid. Nee, dat kan ik niet, zo zeg ik tegen de heer Dijkgraaf. Hij moet dat maar even noteren. Nederland bemoeit zich bijvoorbeeld ook met de visserij in de Middellandse Zee, terwijl wij daar natuurlijk niet zo veel belang hebben. Wij bemoeien ons bijvoorbeeld graag met de tonijnvisserij, omdat we daarover grote zorgen hebben. Dat zou onmogelijk worden met het voorstel van de heer Graus. Uit het oogpunt van duurzaamheid zijn de oceanen van ons allemaal, dus ook van landen die zelf niet aan zee liggen.

Mevrouw **Visser** (VVD): Met de overdacht van de heer Graus naar de heer Dijkgraaf zijn we in de beantwoording van de Staatssecretaris ook van het ene onderwerp naar het andere gegaan. Ik wil toch even terugkomen op de aanlandplicht, want daarover zijn een flink aantal vragen gesteld. Allereerst gaf de Staatssecretaris aan zich niet te herkennen in het beeld dat IMARES schetst, namelijk dat er geen overleg is. Volgens mij is dat niet wat er in het rapport staat. In het rapport staat dat er wel overleg is, maar dat men totaal verschillende talen spreekt en dat men ervoor moet zorgen dat er weer in dezelfde taal gesproken gaat worden. Ik vraag de Staatssecretaris om daarop in te gaan. De doelstelling, de consequenties en het beheersysteem zijn onduidelijk.

Ik heb ook vragen gesteld over een ander punt, maar daarop heb ik geen antwoord gekregen terwijl dit wel belangrijk is. In het kader van de fasering en de handhaving geeft de Staatssecretaris aan dat er eerst communicatie plaatsvindt, er daarna waarschuwingen worden gegeven en er vervolgens eventuele handhaving plaatsvindt. In de uitvoeringsagenda zelf staat dat we pas overgaan tot handhaving als de randvoorwaarden zijn ingevuld, als deze uitvoerbaar, naleefbaar en handhaafbaar zijn. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe hij dat rijmt? In hoeverre vindt hij dat wij aan deze drie randvoorwaarden voldoen zodat hij kan overgaan tot handhaving, gezien de eigen rapportage rondom de aanlandplicht en alle open einden omtrent de veiligheid aan boord, het beheersysteem en de 10%-regeling?

Staatssecretaris **Van Dam**: De eerste vraag ging over de harmonisatie van de handhaving van de aanlandplicht. Ook over die «getemporeerde handhaving» spreken we met andere lidstaten. Begrijpelijkerwijs zullen die lidstaten niet hardop willen zeggen of ze op dit moment, net als wij, niet zomaar beboeten, omdat ze dit als een eigen bevoegdheid zien en willen voorkomen dat bedrijven daaruit opmaken dat ze zich eigenlijk niet echt aan de regels hoeven te houden. De constatering tot nu toe is dat wij geen signalen hebben ontvangen waaruit blijkt dat andere landen dusdanig optreden dat vissers gesanctioneerd worden. Ook daarover wordt dus het gesprek gevoerd.

Dan kom ik op de tweede vraag: vind ik zelf dat we kunnen handhaven? We bouwen dit natuurlijk heel bewust zorgvuldig op, omdat het een grote verandering vergt van vissers. Dat neemt niet weg dat de plicht bestaat om te registreren en aan te landen, hoewel dat nu nog maar om een zeer beperkte hoeveelheid vis gaat. Die plicht is ook uitvoerbaar. Daarover hebben we in december met elkaar gesproken. Alle systemen daarvoor zijn op orde, de NVWA kan daarop controleren en de vissers dienen zich

daaraan houden. Dat neemt niet weg dat het een grote verandering vergt van bedrijven. Uit coulance is de eerste fase daarom vooral een voorlichtende fase. De tweede fase is een waarschuwende fase en pas in de derde fase, in de tweede helft van dit jaar, wordt er echt steviger opgetreden. We zitten nu nog in de voorlichtende fase en hierna volgt de fase waarin er waarschuwingen worden gegeven, zoals ik net al zei. We kunnen dan met elkaar beoordelen hoe de naleving verloopt. Op de vraag of het uitvoerbaar en handhaafbaar is, is het antwoord dus: ja.

Mevrouw **Visser** (VVD): Volgens mij zei de Staatssecretaris net iets belangrijks in zijn een-na-laatste zin, namelijk dat we er nog over komen te spreken. Dat vindt de VVD wel belangrijk voordat we overgaan tot andere fases. Naar onze mening blijkt uit de jaarrapportage dat vissers juist voor wat betreft de uitvoering nog heel veel bezwaren hebben en problemen ondervinden. Dat is geen onwil. Dat zijn concrete zaken waar men tegen aanloopt. De Staatssecretaris geeft aan dat we nu aan voorlichting en communicatie doen. Daartoe roep ik op. IMARES zegt daarover in zijn rapportage een aantal duidelijke dingen, waaronder: spreek dezelfde taal. Voordat we overgaan tot het systeem van waarschuwingen, stel ik voor om dit eerst met de Kamer te bespreken om te bekijken in hoeverre wordt voldaan aan de randvoorwaarden die we zelf hebben gesteld.

Staatssecretaris **Van Dam**: Mevrouw Visser komt nog even terug op IMARES. Ik heb gezegd dat ik het beeld niet herken dat er geen of te beperkt contact zou zijn geweest. Naar mijn waarneming is er zeer intensief contact geweest. Dat betekent echter niet dat je daarmee ook elkaars opvattingen deelt; daar wees IMARES terecht op en dat zei ik daarstraks ook al. IMARES beschrijft dat als «elkaars taal niet spreken». Ik denk dat dat niet helemaal recht doet aan de discussie. Ik denk namelijk dat we elkaar heel goed begrijpen, maar dat er bij de vissers veel weerstand is geweest, en nog steeds is, tegen de implementatie van de aanlandplicht. Die grote weerstand is niet geheel onbegrijpelijk, want het vergt grote veranderingen van de visserij en van de manier waarop men een bedrijf organiseert. Als je meer vis moet meenemen die je niet kunt vermarkten, heeft dat direct consequenties voor je omzet en voor je winstgevendheid. Ik snap dat de consequenties groot zijn en dus is het niet onlogisch dat de kloof die IMARES constateert, er ook daadwerkelijk is. Het is een voorbeeld van de botsing tussen algemeen en individueel belang, waarmee ik ook mijn inleiding begon. Onze inzet is steeds om samen met de sector de implementatie op een goede manier te laten verlopen, waarbij er ook nadrukkelijk aandacht is voor het soort zaken waar mevrouw Visser nu op wijst. Waar lopen vissers in de praktijk tegen aan? Als blijkt dat dit concrete zaken zijn, bijvoorbeeld vragen hoe iets moet worden geregeld, en geen onwil, dan zal er bij het ministerie en bij de NVWA alle ruimte zijn om die gezamenlijk te bekijken. Dat is juist de bedoeling van deze eerste fase. Men moet zich echter wel realiseren dat handhaving niet iets is wat wij alleen doen. Er wordt door Nederlandse vissers ook veel gevestigd in andere wateren en daarom proberen we dit met elkaar af te stemmen. Ik zei daarstraks al dat er wel overeenstemming is over het feit dat de handhaving geharmoniseerd moet worden, maar niet over de manier waarop, en dat men niet altijd even harde uitspraken wil doen. Als we de praktijk bekijken, dan zien we dat er na de kwestie met Duitsland geen nieuwe incidenten zijn geweest. Ons beeld is ook niet dat de Duitsers nu op een andere manier de handhaving invullen dan wij dat doen. Het is allemaal een kwestie van goed overleg en van goede beoordeling. Is het voldoende helder hoe het moet? Daarvoor zitten we nu in die voorlichtende fase. Ik ga ervan uit dat als we er een maand of vier mee gewerkt hebben, de meeste vissers wel moeten weten hoe het zit. Je kunt dan overgaan tot de fase waarin vooral gewaarschuwd wordt en waarin je tegen een visser kunt zeggen: u

voldoet nog steeds niet aan de regels, dat moet u nu wel gaan doen en we zullen u van tijd tot tijd updates blijven geven zoals we dat tot nu toe ook hebben gedaan.

Mevrouw Koşer Kaya kwam terug op de controle op de externe vloot. Dat is weer een heel ander onderwerp, maar dat zal tijdens dit overleg nog wel vaker gebeuren. Twee weken geleden hebben we daarover uitgebreid gesproken. Ik begrijp die zorgen. Dat neemt niet weg dat er al veel gebeurt. Er worden afspraken gemaakt in partnerschapsovereenkomsten. De wetgeving van het partnerland is leidend, maar de EU-wetgeving blijft ook van kracht. Denk bijvoorbeeld aan het elektronisch logboek dat moet worden bijgehouden of de plaatsbepaling waarbij het partnerland steeds kan zien waar in zijn wateren het Europese schip vaart. Op basis daarvan kan het partnerland ook controles uitvoeren. Vlagstaten geven hun vismachtiging af en controleren of er aan de afspraken wordt voldaan. We hebben daar de vorige keer al uitgebreid over gesproken.

De heer Van Gerven vroeg of ik stakeholders ga betrekken bij protocollen met betrekking tot natuurbescherming en mensenrechten. Dat doet de Europese Commissie. Zij spreekt voor onderhandelingen met ngo's en met stakeholders. Nederland zal zich tijdens discussies inzetten om daarbij ook de lokale bevolking te raadplegen, bijvoorbeeld in de discussie over vissen voor de Westelijke Sahara.

De heer Van Gerven vroeg ook of de kustzone van 20 mijl bij ontwikkelingslanden vrijgehouden kan worden van westerse visserij en of we ons kunnen inzetten voor het niet-vissen op surplus. Afspraken over een kustzone voor lokale vissers kunnen gemaakt worden in een partnerschapsovereenkomst. Dat gebeurt ook als daar behoefte aan is. Datzelfde geldt voor het surplus. Overigens zijn Nederlandse vissers belangrijke leveranciers voor vis op de West-Afrikaanse markt. Zij investeren daar bijvoorbeeld in koelhuizen en dragen op die manier bij aan voedselzekerheid. Dat is een discussie die we tweeënehalve week geleden hebben gehad. Er is veel kritiek op de partnerschapsovereenkomsten, maar ze kunnen vaak iets opleveren voor de lokale bevolking. Onze inzet is dat ze ook iets móéten opleveren voor de lokale bevolking. Dat is juist een van de doelen die worden gerealiseerd met de partnerschapsovereenkomsten.

Mevrouw Visser vroeg naar vissen in windmolenparken. Dat is op dit moment niet toegestaan. Eind 2015 heeft het kabinet in het kader van de vaststelling van het Nationaal Waterplan 2 het besluit genomen om doorvaart en medegebruik toe te staan voor vaartuigen die korter zijn dan 24 meter. Dat besluit is genomen op basis van een risico-inschatting. De parken worden in 2017 onder voorwaarde opengesteld, waarbij de activiteiten die daar plaatsvinden worden gemonitord. Op basis van de uitkomst van die monitoring en van de evaluatie, vindt in 2019 een eventuele aanpassing plaats van de beleidsregels. Dat kan een versoepeling zijn of een aanscherping, als daartoe reden is. Mijn inzet is om ook dit in overleg met de andere Noordzeelanden te doen.

Ik kom nu op de Doggersbank en de flyshootvisserij. Ik geloof dat mijn voorganger daarover bij herhaling heeft gesproken met de Kamer. Daarbij stond de vraag centraal of de beschermde gebieden open zouden blijven voor de flyshootvisserij. De verschillende betrokken landen waren daarover verdeeld. Het Verenigd Koninkrijk wilde flyshootten toestaan in het hele gebied, terwijl Duitsland het hele gebied wilde afsluiten voor alle visserij. Nederland heeft gekozen voor een bemiddelende rol. Het is belangrijk om tot een akkoord te komen, omdat er op dit moment geen bescherming is. De effecten van flyshoot worden nog verder onderzocht, maar hangen met name af van het type bodem en de soorten die er leven. Het is belangrijk om te bekijken wat de deskundigen erover zeggen. IMARES is van mening dat de gevolgen voor de bodem op de Doggersbank niet groot zijn. De huidige lage intensiteit van de visserij in combinatie met de geringe effecten maakt dat flyshoot voorlopig kan

worden toegestaan in het Britse en in het Nederlandse deel. Duitsland zal een vergelijkend onderzoek starten in zijn deel en staat daarom nog geen flyshoot toe. Door dit compromis lijkt het mogelijk om snel tot een akkoord te komen. De komende jaren houden we de ontwikkeling van het gebruik goed in de gaten. Ik zal de Kamer blijven informeren over een eventuele sluiting van andere gebieden door lidstaten. De heer Van Gerven vroeg ook naar het aanwijzen van een netwerk van natuurgebieden met als doel de bescherming van 10% tot 15%. De Doggersbank, waar ik het net over had, is al een belangrijke stap richting sluiting van 10% van de Noordzee, op de uitzondering na die ik zojuist heb besproken. Daarnaast lopen er trajecten voor visserijbeperkende maatregelen op de Klaverbank en het Friese Front. Die trekt mijn collega van I en M. Die gebieden samen lijken te gaan optellen tot een sluiting van 10% voor de bodemberoerende visserij.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Koşer Kaya. Dit is wel uw tweede interruptie.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ja, ik weet het voorzitter, maar dit is een heel belangrijk punt voor mij. Het mogelijk maken van flyshoot op de Doggersbank, vind ik heel kwalijk en het baart mij zorgen. Engeland wil dat mogelijk maken. Ik heb op dit punt eigenlijk vrij weinig van de Staatssecretaris gehoord. Gaat hij toegeven aan Engeland of niet? En waarom wordt dat onderzoek op de Doggersbank gehouden? Er zijn toch ook plekken waar geen bescherming aan de orde is en waar je dat onderzoek ook kunt doen?

Staatssecretaris **Van Dam**: Het verbaast mij een beetje dat mevrouw Koşer Kaya zegt dat ze mij daar niet zo veel over gehoord heeft. Volgens mij heb ik die vraag net beantwoord. Ik heb gezegd dat volgens IMARES de gevolgen voor de bodem op de Doggersbank niet groot zijn. Om die reden hebben wij met de Engelsen aan een compromis gewerkt, waarbij we in het Britse en in het Nederlandse deel flyshoot zullen toestaan. De Duitsers zullen nog een onderzoek opstarten voor hun deel en daarom zullen zij het op dit moment niet toestaan. Dat is het gesloten compromis en daarmee kunnen we tot een akkoord komen.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Hoe verhoudt dit zich dan tot de brief van de Staatssecretaris waarin staat dat zijn voorganger heeft gezegd dat het wel tot problemen zou kunnen leiden? Zijn voorganger concludeerde dat er onzekerheid bestaat over de effecten op de bodemecologie. Daarmee wordt aangegeven dat het helemaal niet zo veilig is om daar flyshoot mogelijk te maken. Ik begrijp dus niet waarom het beleid ineens 180 graden is gedraaid.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik acht mijzelf niet deskundig om te beoordelen in hoeverre flyshoot een bodemberoering veroorzaakt die voor de Doggersbank wel of niet verantwoord zou zijn. Daarom vind ik het belangrijk dat IMARES dat heeft bekeken. Dat zijn mensen die ik wel deskundig acht. IMARES heeft beoordeeld dat de effecten op de bodem in dit deel van de Noordzee niet groot zijn. Dat heeft ook te maken met het type bodem en met de mate waarin je de bodemberoering uitvoert. Dat is bij flyshoot minder dan bij andere technieken. De conclusie van IMARES is dat de gevolgen voor het bodemleven niet groot zijn. Op basis daarvan vind ik het compromis verantwoord.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Dan kondig ik nu al een VAO aan.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik lieg niet als ik zeg dat ik daar al een beetje rekening mee had gehouden, gelet op de debatten over visserij en überhaupt de meeste debatten tot nu toe.

Ik was gebleven bij de zeebaars. Ik heb daar net al het een en ander over gezegd, want de heer Geurts stelde daar vragen over. In de Raad van december zijn er beperkende maatregelen genomen, omdat de stand van de zeebaars behoorlijk zorgwekkend is. Daarom geldt er van 1 januari tot 30 juni een «catch and release»-visserij voor alle vormen van recreatieve visserij. Dat betekent dat het verboden is om gevangen zeebaars in je bezit te hebben als je recreatief vist. Elke gevangen zeebaars moet direct worden teruggezet in het water. Vanaf 1 juli tot en met 31 december geldt een «bag limit». Dat betekent dat je één zeebaars in je bezit mag hebben. Bij recreatieve staandwantvisserij is de kans inderdaad groot dat de zeebaars sterft. Om die reden zou je je kunnen afvragen of het nog wel verantwoord is om op die manier te vissen. Ik denk dat dat een legitieme vraag is. Ik geloof niet dat dit precies de vraag van de heer Geurts was, maar je zou de vraag ook op die manier kunnen stellen. Ik vind het te ver gaan om de staandwantvisserij op zeebaars geheel te verbieden, want daarmee wordt het ook onmogelijk om op andere vissoorten te vissen zoals bot. Na afloop van het visseizoen zal ik de maatregel evalueren, ook met oog op de discussie van volgend jaar. Over het recreatieve staand want wil ik specifiek nog zeggen dat dit op uitdrukkelijk verzoek van de Kamer sinds het einde van 2011 of het begin van 2012 weer is toegestaan, maar wel onder de voorwaarde dat de kustgemeenten de registratie, het toezicht en de handhaving van het recreatieve staand want voor hun rekening zouden nemen en dat het toestaan van deze vorm van visserij niet tot extra handhavingslasten voor de NVWA zou leiden. Vanwege de extra beschermingsmaatregelen voor de zeebaars heb ik de betreffende gemeenten gevraagd om, zoals afgesproken, daarop toezicht te houden. Ik ga ervan uit dat zij hiermee akkoord gaan. Zo niet, dan zal ik het toestaan van het recreatieve staand want opnieuw moeten overwegen. De nadrukkelijke afspraak was immers dat de gemeenten de handhaving voor hun rekening zouden nemen.

De heer Dijkgraaf vroeg hoe de controle op de zeebaarsmaatregelen in het algemeen plaatsvindt. De NVWA is verantwoordelijk voor het toezicht op de commerciële visserij, dus ook op de commerciële visserij op zeebaars. In het kader van het jaarplan voor 2016 zal steekproefsgewijs toezicht hierop worden georganiseerd. Er zullen op zee, in de kustzone en bij de aanlanding controles worden uitgevoerd. De NVWA is ook verantwoordelijk voor de handhaving van de bag limit die geldt voor de recreatieve visserij. De NVWA heeft voorgesteld om met Sportvisserij Nederland in gesprek te gaan over een formele samenwerking rond de inzet van boa's (buitengewone opsporingsambtenaren) voor het toezicht op de recreatieve visserij op zeebaars, met als doel de versterking van de controle- en handhavingsmogelijkheden met betrekking tot de recreatieve visserij. Ik wil hierbij benadrukken dat ook de recreatieve vissers zorgen hebben over de visstand. Er wordt dus zo goed mogelijk op toegezien, maar vissers, inclusief de recreatieve vissers, hebben hiervoor nadrukkelijk ook een eigen verantwoordelijkheid en dienen zich aan de regels te houden. Die regels zijn er immers om ervoor te zorgen dat er ook in de toekomst voldoende zeebaars zal zijn.

Een soortgelijk onderwerp zijn de strandfuisen in Veere, waarnaar de leden Visser en Jacobi vroegen. Mijn ministerie heeft een voorstel gedaan waardoor het vissen met strandfuisen dit jaar mogelijk is. Er kan namelijk worden gevestigd op basis van een onderzoeksontheffing. Daarbij wordt onderzocht of er aal wordt bijgevangen. Net als bij de recreatieve staandwantvisserij moet de gemeente zorg dragen voor het toezicht. Het moet dus niet leiden tot extra handhavingslasten aan onze kant. Zo is een oplossing gevonden waarin bij het vissen het bewijs kan worden vergaard dat er geen aal wordt bijgevangen. De vissers kunnen dat zelf monitoren

onder de begeleiding van een onderzoeksbureau. Wij gaan ervan uit dat de gemeente verder zorgt voor het toezicht. Hiermee is een oplossing binnen handbereik.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Het gaat om een klein groepje mensen dat de cultuurhistorie in stand wil houden. Ik dank het ministerie voor al zijn inzet voor deze mogelijkheid voor dit gilde, om het zo maar te noemen. Het is een heel overzichtelijk groepje van tien à twaalf mensen. De gemeente heeft gezegd dat ze op een beperkt stukje wil handhaven. Eigenlijk wil men laten zien hoe het vroeger ging. Daarbij gaat het niet eens om het vissen, maar om de cultuurhistorie. Ik heb van deze vitale oude mannen gehoord dat er in geen 50 jaar paling in de netten heeft gezeten. De mazen zijn zes centimeter breed, dus als daar paling in mocht zitten zou dat geweldig nieuws voor de visstand betekenen. Dat zal never nooit gebeuren. Ik zeg dit om te laten zien dat we hier nog een slagje praktisch mee moeten omgaan. Wij gaan deze mensen opzadelen met een plicht om met een onderzoeksbureau te werken. Hoe duur kan dat niet worden? Ziet de Staatssecretaris een mogelijkheid voor een ontheffing, zodat dit kan worden toegestaan en puur met de eigen mensen kan worden uitgevoerd, en niet met dure onderzoeksbureaus? Zo niet, dan ga ik gebruikmaken van het VAO dat mijn buurvrouw heeft aangevraagd. Ik geloof die twaalf Zeeuwen namelijk op hun mooie blauwe ogen. Met de gemeente als handhaafster kunnen zij zelf een zeer betrouwbare monitor vormen. Zo voorkomen we dat we deze mensen op kosten jagen. We zijn er nu bijna, maar nog net niet helemaal.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik snap heel goed wat mevrouw Jacobi hierover zegt. We hebben geprobeerd om tot een oplossing te komen, zodat deze mensen kunnen doorgaan. Vanwege de kwetsbare positie van de aal willen we natuurlijk wel de zekerheid hebben dat er geen aal wordt bijgevangen. Ik zal hier straks iets meer over zeggen. Het belangrijkste is dat de vissers zelf monitoren en dat de gemeente er toezicht op houdt. Ik snap dat mevrouw Jacobi wil voorkomen dat we er een bureaucratie omheen gaan optuigen die in het licht van waar het om gaat, echt te grote kosten zal meebrengen. Dat is niet de bedoeling, maar het is wel degelijk de bedoeling dat er onderzoek wordt gedaan; daarom krijgt men ook een onderzoeksontheffing. Het is belangrijk dat anderen daaraan niet het recht gaan ontnemen om met fuiken te vissen. Ik ga bekijken of we dit op zo'n manier kunnen doen dat er geen extra zware laag wordt gecreëerd die niet per se nodig is.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Mijn irritatie zit een beetje in het fenomeen «onderzoeksbureau». Ik vind dat we moeten blijven kijken naar waar we het hier feitelijk over hebben, maar ik ga alles niet herhalen. Is het niet mogelijk om de plaatselijke politie, gewoon de plaatselijke bromsnor, elke dag te laten constateren dat er niks aan de hand is? Ze willen daar ook een beperking van het aantal uren. Ze willen vooral in het toeristenseizoen laten zien hoe het vroeger ging. Zo nodig wil ik dat constateren dat er helemaal geen paling in die fuiken komt, zelf nog wel als bijbaantje gaan doen, gratis en voor niks. Kan dat hele idee van die onderzoeksbureaus niet van tafel?

Staatssecretaris **Van Dam**: Dat aanbod van mevrouw Jacobi zien wij graag tegemoet. Ik geloof dat we elkaar goed hebben verstaan. Het is belangrijk om in beeld te brengen wat daar wordt gevangen en of daar aal wordt bijgevangen. De vissers kunnen dat zelf heel goed monitoren. Voor ons is het van belang dat er ook wat met die gegevens wordt gedaan. Het is natuurlijk de inzet om de kosten zo laag mogelijk te houden. Ik denk dat we elkaar goed hebben verstaan.

De heer Van Gerven vroeg naar het hoge foutenpercentage bij de besteding van de Europese visserijsubsidies. Inderdaad is dat hoge foutenpercentage teleurstellend en zorgelijk. Ik heb voor de Kamer schriftelijk het een en ander uiteengezet. Hiervoor zijn verschillende oorzaken. Het zit deels in interpretatieverschillen met de Europese Commissie. Nederland heeft bij het Europees Visserijfonds ook de expliciete keuze gemaakt voor innovatieve projecten, die moeilijker in concrete resultaten zijn af te rekenen. Voor het nieuwe fonds, het EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij), hebben we de regels aangescherpt om correcties en terugvorderingen te kunnen voorkomen. De Partij voor de Dieren vroeg om een verbod op het onbedweld slachten van vis. Met onbedweldde slacht hebben we ons al druk beziggehouden, maar het gaat in dit geval om vis. Het visserijbeleid is Europees en dat betekent dat de regelgeving rond het doden van vis aan boord van vaartuigen onderdeel moet zijn van het Europese regelgevingspakket. Daarvoor is het nog te vroeg. Er loopt een onderzoek naar bedwelming aan boord, maar dat zit nu nog in de laboratoriumfase. Voordat deze methode aan boord kan worden toegepast, moet ze in de praktijk zijn getoetst en ook voor meerdere soorten en grootteklassen geschikt zijn. Zodra de uitkomsten van het onderzoek bekend zijn en de toepassing aan boord mogelijk is, zal ik dit in Europa bepleiten. Volgens mij is dit eerder in de Kamer besproken.

De heer Geurts vroeg naar de zee-VISpas voor sportvissers. Ik heb al gezegd dat het ministerie in overleg met Sportvisserij Nederland is getreden over nut en noodzaak van het verbreden van de VISpas naar de Noordzeekustzone. Dat overleg verloopt goed, maar het is nog niet klaar. Ik verwacht de Kamer in het tweede kwartaal hierover te kunnen informeren.

Verschillende leden hebben gesproken over de paling. Er was ook wat onderlinge discussie over. De heer Geurts vroeg of ik me wil inzetten voor een brug tussen de Good Fish Foundation en de palingvissers. In de samenleving wordt door diverse stakeholders discussie gevoerd over de palingvisserij. Voor mij geldt dat binnen het aalbeheerplan de visserij mogelijk moet blijven. De Europese Commissie heeft dat goedgekeurd. De discussie daarover kan soms stevig zijn; dat herkende ik zonet hier ook. Natuurlijk heeft de palingstand aanleiding gegeven voor de huidige scherpe maatregelen. Ik vind het altijd goed dat iedereen daar dan op een constructieve manier mee omgaat en elkaar niet in de haren vliegt. Ik vind dat hierbij het aalbeheerplan het uitgangspunt moet blijven.

De heer Wassenberg vroeg naar het evaluatierapport van de Europese Commissie over de aalbeheerplannen. Het evaluatierapport over de eerste cyclus is klaar. De status van het aalbestand kan niet volledig worden bepaald vanwege incomplete en niet-gestandaardiseerde data en methoden. De Europese Commissie geeft aan dat de staat van de Europese aal kritisch blijft en dat aanvullende maatregelen in overweging zouden moeten worden genomen om de buiten de visserij door de mens veroorzaakte sterfte te verminderen. Het is nog niet bekend wanneer het rapport in het Europees parlement en in de Raad wordt besproken. Inmiddels is de tweede evaluatie naar de Europese Commissie gestuurd. Ik wil de bespreking daarvan binnen de Europese Commissie en de Raad afwachten voordat ik besluit of een verdere aanscherping nodig is.

De heer Dijkgraaf vroeg naar de uitrol van decentraal aalbeheer. Ik zal dit jaar een besluit nemen over de vraag of decentraal aalbeheer ook in andere delen van Nederland mogelijk moet worden. Het is nu nog te vroeg om conclusies te trekken omdat nog een aantal lastige vragen moet worden beantwoord. Decentraal aalbeheer kost sowieso meer geld, ook voor de vissers op aal. Per gebied moeten er immers quota worden bepaald, waardoor er door de sector zelf ook per gebied extra toezicht moet worden georganiseerd. Het is de vraag of deze extra kosten opwegen tegen de positieve effecten van het decentrale aalbeheer.

Vanzelfsprekend zal het ministerie met de sector in gesprek gaan om diens oplossingsrichtingen te horen.

Mevrouw Jacobi had een voorstel omtrent de vangst en het uitzetten van pootaal uit gesloten gebieden. Het visverbod in de dioxinegebieden is mede op verzoek van de Kamer ingesteld voor de voedselveiligheid van de consument. Het toestaan van pootaalvisserij in de gesloten gebieden betekent een terugkeer naar de situatie van vóór het visverbod. Daar zal dan weer worden gevestigd met aalfuiken, waarmee de vissers niet alleen poot- maar ook grotere aal zullen vangen, die zij zullen moeten terugzetten. Daarnaast groeien alleen de vrouwtjes van de pootaal voldoende om de dioxinevervuiling te doen verdunnen; de mannetjes blijven daarvoor waarschijnlijk te klein. Het moeilijke bij aal is dat de mannetjes niet van de vrouwtjes te onderscheiden zijn. Een en ander betekent dat er continu toezicht nodig zou zijn om te voorkomen dat er vervuilde paling op de markt komt bij zowel visserij in het gesloten gebied als in de uitzetgebieden. Dat risico is te groot. Ik ben niet bereid om dat risico te nemen.

Mevrouw Jacobi vroeg ook naar het vergroten van de uitzet van glasaal om de paling te helpen. Ik heb al gezegd dat het door de Europese Commissie goedgekeurde aalbeheerplan leidend is. Daarin is de uitzet van glasaal opgenomen. Ook wordt er ingezet op het opheffen van migratieknelpunten. Ik denk dat het opheffen van migratieknelpunten een bestendige oplossing is dan het vergroten van de uitzet van glasaal. Samen met mijn collega van I en M zal ik daar dus op blijven inzetten.

De heer Geurts vroeg of Rijkswaterstaat zich kan inzetten voor projecten om de paling te helpen. Rijkswaterstaat zet zich in voor de oplossing van de zonet genoemde migratieknelpunten. Dat is een duurzame oplossing voor de migratie van de aal dan paling alleen maar over de dijk zetten, wat overigens door de sector zelf wordt georganiseerd.

De heer Wassenberg vroeg om ook paling en aal te bedwelmen voor de slacht. Het voornemen was om de verplichting daarvan vanaf 2015 van kracht te doen worden. Die verplichting is nog niet in werking getreden. De inwerkingtreding van de regeling is afhankelijk van de voortgang rond de wijziging van het Besluit diergeneesmiddelen en het Besluit houders van dieren. Naar verwachting zal de regeling begin 2017 in werking treden.

De heer Dijkgraaf vroeg of er bij de tegemoetkoming vanwege de dioxinevervuiling kan worden aangesloten bij de regeling van 2011. Er was aangesloten bij de regeling van 2011, maar nu is de situatie wel anders. De huurovereenkomst liep nog één jaar, tot 1 januari 2016. Vissers hebben de sluiting van 2011 dus al meegemaakt. Nadien is in meerdere rapporten verschenen dat paling vervuild was. Daardoor is een en ander voorzienbaar geworden en daarom is de overgangstermijn van één jaar terecht.

Ik kom nu te spreken over de wolhandkrab. Er is afgesproken dat er ruimte zou worden geboden voor een pilot voor het vissen op wolhandkrab in het gesloten gebied. Op dit moment is mijn conclusie dat de evaluatie van het controleprotocol een aantal onvolkomenheden aanwijst en dat deze moeten worden ondervangen. Daarnaast is de verwerkingsfase met betrekking tot deze pilot nog niet getest. Deze is relevant voor de beslissing over een eventuele commerciële toepassing. Daarom kan ik nu geen besluit nemen over het vervolg. Zoals de heer Dijkgraaf zei, heb ik gemeld dat er in 2015 bij het toezicht zeven keer is geconstateerd dat een beroepsvisser viste op aal of wolhandkrab in de voor deze visserij permanent gesloten gebieden. Om die reden hecht ik zeer aan een goed en sluitend systeem met de juiste waarborgen. De heer Dijkgraaf zegt dat dat niet gaat om de betrokken vissers. Dat kan zo zijn, maar zoals gezegd blijken er uit de evaluatie nog wel wat zorgpunten en vind ik het belangrijk dat die worden opgelost. Ik wil hierbij benadrukken dat er van mijn kant geen onwil speelt; ik wil de visserij op de wolhandkrab juist mogelijk

maken. Ik denk dat die op een verantwoorde manier kan, maar juist vanuit het oogpunt van de volksgezondheid moeten er waarborgen zijn. Ik wil dit samen met de sector verder oppakken.

De evaluatie was al gereed op 29 september. Verschillende leden vroegen waarom deze nu pas naar de Kamer is gekomen. Met het betreffende bedrijf is na 29 september contact geweest, dus na het verschijnen van de evaluatie. Daarbij is besproken dat het aan het bedrijf zou zijn om aan te geven hoe het verder wilde gaan. Dat overleg was nog gaande. Men begrijpt dat er vanuit het oogpunt van de volksgezondheid ook overleg met VWS nodig was. Om die reden zijn daar een paar maanden overheen gegaan.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Iedereen is het erover eens dat dit een sluitend systeem moet worden. Er moet altijd gehandhaafd worden. De stropers hebben daar volgens mij niets mee te maken. Het mooie van dit systeem is juist dat met gps precies kan worden gezien waar de legale boten zitten. Dat geeft ook nog eens extra ogen in het veld. Er is één echte tekortkoming: de gegevens zouden onvoldoende lang zijn bewaard; voor de rest gaat het om aanloopproblemen die ondertussen al zijn opgelost. Met één druk op de knop is die tekortkoming op te lossen: neem even contact op met de instelling die dit beheert. De NVWA kan die gegevens opvragen. Ik zie dus geen enkele belemmering om nu niet gewoon naar de volgende fase over te gaan en om volgend jaar die verwerking te gaan doen. Welk argument heeft de Staatssecretaris nu nog over? Ik zie dat echt niet.

Staatssecretaris **Van Dam**: Als de heer Dijkgraaf dat niet ziet, kan ik daar natuurlijk niet veel aan doen. Volgens mij heb ik duidelijk aangegeven dat in de evaluatie wordt aangestipt welke onvolkomenheden er nog zijn in het controleprotocol. De verwerkingsfase is nog niet getest, maar dat moet wel gebeuren voordat er tot een eventuele commerciële toepassing kan worden besloten. Al die zaken lopen nu nog. Die tekortkomingen in het controleprotocol moeten wel worden opgelost voordat ik een besluit kan nemen. Maar ik heb ook nadrukkelijk gezegd dat er bij mij de wil is om ervoor te zorgen dat dit kan gaan werken. Volgens mij is dat ook belangrijk voor de inzet van de heer Dijkgraaf, maar er is wel een goed en sluitend systeem nodig.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Volgens mijn gegevens is er tussen 29 september en gisteren, toen wij die brief kregen, geen overleg met de betrokken visser geweest. Ik snap dat er overleg met het andere ministerie is geweest. De Kamer heeft de motie hierover drie jaar geleden aangenomen, maar nog steeds zitten we in een situatie waarin er op allerlei wijzen wordt getraineed. Ik wil van de Staatssecretaris een heel strak tijdspad horen: wanneer kan de pilotfase van de afzet plaatsvinden en wanneer kan de commerciële fase ingaan? Ik zie in ieder geval een dikke Kamermeerderheid die dit loeiend zat is.

Staatssecretaris **Van Dam**: De heer Dijkgraaf zegt dat er geen overleg is geweest, maar het bedrijf waar dit over gaat heeft dat overleg door een advocaat laten doen. Er is dus wel degelijk overleg geweest, alleen heeft dat bedrijf daar iemand anders voor ingeschakeld. Volgens mij zijn we het er niet over oneens dat er alles aan zou moeten worden gedaan om ervoor te zorgen dat dit mogelijk wordt. Ikzelf zou daar van alles aan willen doen, maar men zal begrijpen dat ik dit moet afstemmen met mijn collega van VWS omdat er risico's voor de volksgezondheid aan zitten als het controlesysteem niet waterdicht is. Dat controlesysteem moet dus waterdicht zijn. Daarvoor moeten een aantal stappen worden gezet. Als het waterdicht is, ben ik van zins om die ruimte te geven, maar die stappen moeten wel eerst worden gezet.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Na de brief van gisteren heb ik simpelweg contact opgenomen met degene die dit heeft geëvalueerd. Ik heb hem gevraagd wat de belemmeringen zijn en hoe die zouden kunnen worden weggenomen. Dat telefoongesprek was binnen vijf minuten klaar. Er is namelijk één technische belemmering: er moet iets op de server worden aangepast; daarna is het klaar. Ik denk dan: waarom is dat na 29 september nooit gebeurd, na het contact met die vissers en de evaluatie? Ik snap dat niet, want dit is zo simpel als het maar zijn kan. De Staatssecretaris zou heel complexe technische dingen naar voren kunnen brengen, hij zou kunnen zeggen dat dit om verschillende redenen niet kan en dat er nog van alles moest gebeuren, maar dat hoorde ik niet. Daarom zou ik zeggen: fiks de problemen die er zijn, wat morgen al kan, en daarna gaan we starten met verwerken.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik wil dit graag fiks, maar ik heb niet het beeld dat dit een kwestie van vandaag of morgen is. Dat heeft ook te maken met de controlekanten. De NVWA is tijdens het toezicht op het IJsselmeer, waar het betreffende vangstregistratiesysteem wordt toegepast, geconfronteerd met frauduleuze en incorrecte registraties in het systeem. Er is geen kruiscontrole mogelijk van gegevens die worden opgeslagen in het vangstregistratiesysteem met een eigen registratie door de vissers. Juist dat is een van de dingen die moeten worden opgelost. Op die manier wordt de visserij op de wolhandkrab en de vermarkting van de goede delen mogelijk gemaakt en wordt er verzekerd dat er niet op wolhandkrab wordt gevestigd in het gesloten gebied, waar de vervuiling met dioxine te groot is en de risico's daarom ook. Nogmaals, ik heb zeker de bereidheid om hieraan te werken en dit, zoals de heer Dijkgraaf het noemt, even te fiks. Hij moet wel van mij accepteren dat we dit zo snel doen als kan, dat er van onze kant medewerking is, maar dat hier van beide kanten verder aan moet worden gewerkt. Als de heer Dijkgraaf kan accepteren dat dit niet even van vandaag op morgen is geregeld, dat dit meer tijd vergt maar dat de wil er wel is, dan denk ik dat wij op dezelfde route zitten.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Een stijging van de tijd met 100% vind ik ook best, als het daardoor overmorgen wordt. Ik heb het nog even gecheckt. Inderdaad is er tussen 29 september en nu contact geweest met de advocaat van het bedrijf, maar dat was over andere zaken dan de wolhandkrab. Wij hebben het nu over de wolhandkrab. Het blijft mij verbazen dat hier zo veel tijd voor nodig is, dus dat dit drie jaar na die motie nog niet is gebeurd. Ik denk dat de Kamer in zo'n geval maar op een gegeven moment moet zeggen: regering, het spijt ons zeer, maar het is genoeg geweest en het moet nu maar gewoon een keer gaan gebeuren. Kan de Staatssecretaris er vóór het komende VAO, volgens mij over een week of twee, voor zorgen dat er voldoende contact is geweest met dat bedrijf, zodat de dingen die gefikst moeten worden gewoon gefikst worden en er een heldere timeline is voor de start van de verwerkingspilot?

Staatssecretaris **Van Dam**: Als de heer Dijkgraaf vraagt of er contact kan zijn, is mijn antwoord ja. Maar als er toch een VAO komt, is het misschien goed als we daarvoor precies in beeld brengen wat er nog nodig is. Zullen we het zo doen?

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Ja.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik kom nu te spreken over de oesters. Paling, oesters, krab; het is inmiddels lunchtijd en dan zijn dat geen vervelende onderwerpen om te bespreken. Er bestaan serieuze zorgen over de oestersector vanwege de aanwezigheid van het herpesvirus en van een

slak, de zogeheten oesterboorder, die grote risico's meebrengt. De oestersector heeft een dringend beroep gedaan op zowel het ministerie als de provincie Zeeland om de sector met gerichte maatregelen een overlevingskans te bieden. In de afgelopen maanden hebben vertegenwoordigers van Economische Zaken, van de provincie en van de oestersector een conceptmaatregelenpakket opgesteld. Dat pakket zal op 9 maart aanstaande worden gepresenteerd. Een onderdeel van dat plan is een onderzoek naar alternatieve kweekmethodes. Ik ben zeker bereid om de mogelijkheden daarvoor binnen de Natuurbeschermingswet te bezien. Mevrouw Jacobi vroeg naar de waterkrachtcentrales en de vismigratie. Het kabinet heeft beleid voor waterkrachtcentrales. Er geldt een toetsingskader voor nieuwe centrales in het hoofdwatersysteem. Er is al geruime tijd een traject om bestaande centrales visvriendelijker te maken. Het klopt dat de bestaande centrales tot 1 juli de tijd hebben gekregen om een ontvankelijke aanvraag in te dienen, waarin is onderbouwd welke maatregelen ze zullen nemen om de centrales visvriendelijker te maken. De Kamer is daarover onlangs geïnformeerd door mijn collega van I en M. Mevrouw Jacobi en volgens mij ook de heer Graus vroegen naar stroperijbestrijding in het algemeen. Er werd gesproken van een toename van de stroperij en van een mogelijk verband met de beëindiging van de beroepsvisserij op sommige wateren. De bestrijding van visstroperij is voor mij onverminderd een prioriteit. Daarom zetten de NVWA en de politie daar stevig op in. Ook zij constateren dat er vrij veel stroperijovertrekkingen plaatsvinden. Dit is een vorm van criminaliteit. Dat betekent dat ik van mijn kant stevig inzet op de bestrijding ervan. De NVWA doet dat samen met andere handhavingpartners als de politie, milieuhandhavingsteams en boa's uit de sportvisserij. Mevrouw Jacobi vroeg ook naar de veilplicht. Deze volgt niet uit wet- of regelgeving, maar betreft een privaatrechtelijke afspraak binnen de producentenorganisatie. Hij geldt voor alle vissers, kleinschalig of niet, die lid zijn van een producentenorganisatie. Kleinschalige vissers kunnen de bij de veilplicht behorende voorwaarden aan de orde stellen bij hun producentenorganisatie, bijvoorbeeld de kosten. De heer Wassenberg vroeg of viskweek duurzaam is. Voor mij was dit een beetje een déjà vu, want volgens mij had hij dat de vorige keer ook gevraagd. In de komende decennia hebben we grote behoefte aan eiwitten uit verschillende bronnen. De viskweek kan daar een bijdrage aan leveren. Dat kan zeker duurzaam bij pootvis in aquacultuur. De gesloten recirculatiesystemen die in Nederland worden toegepast, kunnen nauwkeurig worden gestuurd en zijn dus duurzaam. Viskweek kan dus duurzaam zijn, maar is dat niet altijd. Daarom vind ik de activiteiten op dit gebied van het Aquaculture Stewardship Council (ASC) van groot belang. Dat geeft consumenten de mogelijkheid om te beoordelen of de gekweekte vis die zij in de supermarkt kopen, op een duurzame manier is gekweekt. De Partij voor de Dieren vroeg verder of ik in de EU-regelgeving wil aandringen op stappen in de richting van bedwelming binnen de aquacultuur. Het onderwerp dierenwelzijn bij vis heeft mijn aandacht, en daarbij de bedwelming binnen de aquacultuur. Daarstraks zei ik al het een en ander over de bedwelming van vis aan boord. Daarvoor vraag ik geregeld aandacht in Europees verband. Ik zei daar wel bij dat er veel op dit gebied nog in process is. Ook op andere terreinen gaat het soms nog om onderzoek, zoals het levend koken van kreeften en krabben. Kreeften en krabben worden in Nederland maar in beperkte mate gevangen. Er is nog steeds discussie over de vraag of deze dieren pijn ervaren of niet. Een verbod hiervan, dus een verplichting om ze te bedwelmen, zou extra nationale regelgeving betekenen. Gelet op de kleine vangsthoeveelheid in Nederland zou dat niet meteen logisch zijn. Ik vind dat dan niet aan de orde. Ik sluit me aan bij degene die zei dat steeds meer koks kreeften doden voordat ze die in de pan gooien. Ik vind dat een verstandige

manier, waarmee je in ieder geval voorkomt dat deze dieren pijn ervaren. Daar kan misschien nog steeds discussie over zijn, maar op die manier wordt dat zeker voorkomen. Het lijkt mij dat koks ook gewoon zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen in dezen. Velen van hen doen dat allang.

De heer **Wassenberg** (PvdD): Hier is al veel over bekend. Al in 2005 verscheen een rapport van het FSA (Food Standards Agency) hierover. De Eurocommissaris verwees daar in februari ook naar. Dit stelde dat kreeften, krabben en grotere dieren pijn kunnen ervaren. De Staatssecretaris zegt dat dit een verantwoordelijkheid is van de koks, maar het is natuurlijk ook een verantwoordelijkheid van de overheid. Graag een reactie hierop.

Staatssecretaris **Van Dam**: Volgens mij heb ik net gezegd hoe ik aankijk tegen die verantwoordelijkheid van de overheid. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om de vraag of er meteen aan boord maatregelen moeten worden genomen, dan wel of er bepaalde apparatuur verplicht moet worden gesteld om kreeften te bedwelmen of te doden. Gelet op de hoeveelheid die er bij ons wordt gevangen en op het feit dat koks zelf hun verantwoordelijkheid kunnen nemen en dat ook steeds meer doen, vind ik zoiets een overdreven mate van regelgeving.

De SGP en de PVV hadden beide een vraag over de soms wat moeizame relatie tussen de beroeps- en sportvisserij: ga ik een rol spelen in de verbetering van de onderlinge samenwerking? Helaas hebben beide sectoren niet altijd dezelfde belangen; die zitten soms, letterlijk, in elkaars water. Er zijn ook voorbeelden waarbij het goed gaat: zo werken sport- en beroepsvisserij in Friesland goed samen bij projecten om paling over de dijk te zetten. Als partijen tegengestelde belangen hebben, is het in ieder geval prettig als ze op een goede manier met elkaar omgaan. Ik vind dat ook wel een verantwoordelijkheid voor volwassen mensen. Wijzelf houden natuurlijk zo goed mogelijk rekening met beide partijen en als de belangen echt tegengesteld zijn, proberen we er op een goede manier uit te komen. In die zin bevorderen wij dit dus. Ik zie niet meteen een rol voor mijzelf weggelegd als een soort bemiddelaar tussen deze groepen. Ik vind dat mensen hierin zelf hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Volgens mij heb ik nu alle gestelde vragen beantwoord.

De heer **Geurts** (CDA): Wie wat bewaart, heeft wat. Ik zie onze tweede termijn weglopen; vandaar deze interruptie. Ik wil even terugkomen op de aanlandplicht. Ik proef bij de Staatssecretaris dat hij sussende woorden gebruikt: wij gaan met begrip handhaven en dan komt het wel goed. Dat «wij» is de overheid. Ik maak me hier ongelooflijke zorgen over. Ik heb daar daarstraks de nodige woorden over gebezigd. De Staatssecretaris gaat de Kamer nog een brief sturen over de wolhandkrab. Hij heeft een aantal fases geschetst: in fase 1 de communicatie, in fase 2 de waarschuwingen et cetera. Zou hij dat allemaal nog eens goed in diezelfde brief kunnen zetten? Er komt namelijk nog het volgende bij: uit het veld heb ik gehoord dat de NVWA haar software voor een goede handhaving van de aanlandplicht et cetera pas na de zomer van 2016 gereed heeft. Welke stappen moeten daarvoor nog worden gezet? Wat zijn de bottlenecks? Kan de Staatssecretaris dit alles nog eens goed en vóór het VAO met de Kamer delen? Daar gaat het mij om. Misschien kunnen we met een brief met een duidelijke uitleg voorkomen dat er dan een motie op de Staatssecretaris afkomt.

Staatssecretaris **Van Dam**: Het lijkt mij goed om de Kamer een update van de implementatie van de aanlandplicht te sturen. Daarin zullen al dit soort vragen worden meegenomen.

De **voorzitter**: Mag ik u vragen naar de termijn? Vóór het VAO dus?

Staatssecretaris **Van Dam**: Als de Kamer dat wil, zullen wij dat zo doen. Maar dan moet de Kamer dat VAO niet al morgen inplannen.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik heb nog een vraag waarop ik volgens mij nog geen antwoord heb gehad: die over die Poolse landdag met betrekking tot de Waddenzee. Graag nog een reactie daarop van de Staatssecretaris.

Staatssecretaris **Van Dam**: Het Regiecollege Waddengebied heeft de samenwerkingsagenda voor beheer tot en met 2018 opgesteld. Daarin werken de beheerders samen als één beheerder. Samen met mijn collega van I en M onderschrijf ik deze aanpak. De Minister van I en M heeft in het AO van 15 februari aan de Kamer toegezegd dat er dit jaar tussentijds zal worden geëvalueerd. De Kamer zal eind dit jaar hierover worden geïnformeerd.

De heer **Van Gerven** (SP): Ik hoor net van mijn rechterbuurvrouw dat er een AO Waddenzee komt op 24 maart. Ik stel voor om dan op dit onderwerp door te gaan. Concreet ging mijn vraag natuurlijk over wie hierbij de regie neemt. Als er pas aan het eind van dit jaar verder nieuws is, lijkt me dat veel te laat. Dit is een heel stroperig en langdurig proces, waarin we volgens mij maar eens moeten gaan ingrijpen.

Staatssecretaris **Van Dam**: Ik heb niet de indruk dat dit een vraag was.

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Ik kreeg als antwoord van de Staatssecretaris dat de veilplicht een privaatrechtelijke regeling is van de producentenorganisatie. Ik vind er eigenlijk wel een heel publiekrechtelijk aspect aan zitten, en ook nog eens een heel sociaaldemocratisch aspect. Als een quotum kan worden verhoogd, kan een deel daarvan zo worden georganiseerd dat de kleinen een plek kunnen krijgen. Mijn inzet is erop gericht om het zo te organiseren voor de vele kleine kustvissers. Door de individuele quota profiteren nu alleen de groten van wijzigingen, en dat ten koste van de vele kleine kustvissers. Mijn inzet is er juist op gericht om ook de kleine kustvisserij een plek te geven. Ik vind dit echt een publiekrechtelijk aspect. Ziet de Staatssecretaris kans om hierin een publiekrechtelijke rol te gaan vervullen?

Staatssecretaris **Van Dam**: Dit is niet iets wat de overheid verplicht, maar de producentenorganisatie zelf, waar vissers bij zijn aangesloten. Dit moeten de vissers dus met hun eigen producentenorganisaties bespreken. Ik vind de argumenten van mevrouw Jacobi niet onlogisch, dus ik kan me voorstellen dat er voor de partijen een basis is om daar verder over te spreken. De overheid kan hier echter niet in ingrijpen; die rol past haar niet. Dergelijke afspraken mogen onderling binnen een producentenorganisatie wel worden gemaakt. Dit hoort dus echt daar te worden besproken.

De **voorzitter**: Vanwege de plenaire vergadering gaan we de eerste termijn nu echt afsluiten. In de tweede termijn spreken we een halve minuut per persoon. Ik sta geen nieuwe interrupties meer toe. Degenen die nog een interruptie overhebben, sta ik wel toe om die te gebruiken.

Mevrouw **Visser** (VVD): Voorzitter. Ik zal er heel snel doorheen gaan. Ik dank de Staatssecretaris voor alle toezeggingen. De aanlandplicht en dergelijke zullen naar aanleiding van de brief terugkomen in het VAO. Toch zou ik in die brief graag ook het aalbeheerplan opgenomen willen hebben. De Staatssecretaris zegt dat hij in het komende jaar om de tafel

gaat zitten, maar eigenlijk had ik gevraagd of er is onderzocht welke maatregelen in nationaal maar zeker ook in internationaal verband effectief zijn. Kan de Staatssecretaris daar nog op ingaan?

Verder wil ik nog vragen naar de Good Fish Foundation en de VISwijzer, net als het CDA heeft gedaan. We zullen het rapport «Naar een ander voedselbeleid» nog behandelen, waarin ngo's een belangrijke rol krijgen. Naar aanleiding van wat er is gebeurd rond de VISwijzer en de Good Fish Foundation maken wij ons zorgen over de objectiviteit.

De heer **Wassenberg** (PvdD): Voorzitter. Ik wil nog even terugkomen op het doden van vissen in de aquacultuur. De Staatssecretaris zei dat daar binnen Europa al over wordt gesproken. De Europese Commissie zou al in 2014 met een voorstel voor regelgeving komen, maar dat voorstel is er nog steeds niet. Hier wordt dus al heel lang over gesproken, zonder dat er veel verbeterd is. Is de Staatssecretaris bereid om zich ervoor in te spannen om deze discussie binnen Europa vlot te trekken, zodat we niet opnieuw eindeloos op Europese regelgeving zullen hoeven wachten? Het gaat hier om het humaan doden van vissen. Dat is belangrijk genoeg om daar niet heel lang op te moeten wachten, en ook niet in Europees verband.

De heer **Dijkgraaf** (SGP): Voorzitter. Ik heb nog twee punten. Wij hebben gezegd dat het decentrale aalbeheer in Friesland goed gaat en dat dit verder over het land zou kunnen worden uitgerold. De Staatssecretaris zei dat dat extra geld kost. Ik krijg het signaal dat dit juist geld oplevert. Gaat de Staatssecretaris vaart maken, snel de informatie op orde brengen en een besluit nemen? En wanneer zou dit kunnen eindigen in een definitief besluit?

Verder heb ik nog een opmerking over de compensatie voor de palingvisserij vanwege de gesloten gebieden. De Staatssecretaris zei dat er nu slechts sprake van één jaar huur is, maar dat is spoor 2. Spoor 3 is het vergoeden van de gedeerde inkomsten en daarbij gaat het gewoon om vijf jaar. Volgens mij wijkt de Staatssecretaris af van wat er in 2011 is afgesproken.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Voorzitter. Ik heb nog een kleine vraag voor de Staatssecretaris. Als de Staatssecretaris lange, ijzeren kabels in zijn tuin neerlegde en daar vervolgens aan ging trekken, zouden er in die tuin dan nog wat bloembedden overblijven? Dat is namelijk precies wat flyshooting doet. Kun je daarbij nog wel van geringe effecten spreken?

Mevrouw **Jacobi** (PvdA): Voorzitter. Over de waterkrachtcentrales vraag ik de Staatssecretaris: wat na 1 juli? De veilplicht lijkt mij een gevolg van publiekrechtelijke wet- en regelgeving met betrekking tot het vissen, en zou volgens mij dus wel een zorg moeten zijn van het ministerie. Met betrekking tot de handhaving rond het recreatieve staand want voor zeebaars lijkt het mij nodig dat de gemeente en verder iedereen die daarbij een rol speelt nog een strikte en strakke brief van het ministerie ontvangt met de precieze verwachtingen. Ik heb het idee dat we snel een schriftelijk rondje zouden moeten doen, voordat we daar conclusies over trekken.

De heer **Van Gerven** (SP): Voorzitter. Ik heb een stelling voor de Staatssecretaris: de aanlandplicht is een bron voor innovatie. Verder wil ik gezegd hebben dat de Waddenzee een uniek gebied is. Vanwege die uniciteit dient het Rijk weer een dominante rol te krijgen in de regie daarover. De Staatssecretaris heeft nog even de tijd om daarover na te denken.

De **voorzitter**: Ik kan alvast aantekenen dat er eind maart een AO Waddenzee komt met de Staatssecretaris van I en M.

Staatssecretaris **Van Dam**: Voorzitter. Mevrouw Visser vroeg mij om in de brief die nog vóór het VAO komt, in te gaan op het aalbeheerplan. Ik zal dat doen. Als ik haar goed heb begrepen, vroeg zij ook of objectiviteit nog wel de basis blijft voor het beleid, vanwege de betrokkenheid van ngo's bij de voedselagenda. Dat is altijd het geval. Bij de visstanden, het voorbeeld waarnaar zij verwees, volgen wij zoals gezegd altijd wetenschappelijk advies. Van wetenschappelijk advies hoort objectiviteit een van de uitgangspunten te zijn. Dat neemt niet weg dat we met alle betrokken partijen moeten spreken, dus ook met de ngo's. Maar objectiviteit is dus de basis van het beleid.

De heer Wassenberg begon weer over het bedwelmen. Hij zei dat we niet moeten wachten op Europa, maar dit wordt nu eenmaal Europees geregeld.

De heer **Wassenberg** (PvdD): Ik zei dat niet. Ik vroeg of de Staatssecretaris zijn invloed kan gebruiken om de Europese discussie daarover vlot te trekken. We praten hier namelijk al jaren over.

Staatssecretaris **Van Dam**: Daarover heb ik in eerste termijn al uitgebreid gesproken. We wachten op onderzoek. Mijn inzet zal zijn om die discussie ook in Europa verder te brengen. Dat is ook steeds de inzet van mijn voorganger geweest.

De heer Dijkgraaf vroeg naar het uitrollen van het decentrale aalbeheer. In eerste termijn heb ik gezegd dat ik daar nog dit jaar een besluit over zal nemen. Ik zal met de sector in gesprek gaan om de oplossingsrichtingen te bespreken. Meerkosten zijn natuurlijk ook voor de sector relevant, dus het is goed om daar gezamenlijk naar te kijken. Het besluit hierover volgt dus dit jaar.

De heer Dijkgraaf kwam terug op de tegemoetkoming. In 2011 was de lijn vijf jaar in spoor 2. Er is toen ook gesproken over vijf jaar tegemoetkoming in spoor 3. Het gaat nu over één jaar, omdat het voorzienbaar was dat een dergelijke maatregel zou komen. Men heeft vier jaar lang toch nog gevestigd. Omdat men deze stap heeft kunnen voorzien, is één jaar tegemoetkoming, in lijn met de vorige ronde, nog redelijk.

Mevrouw Koşer Kaya had een vraag over flyshooting. Zij vroeg of ik grote kabels door mijn tuin zou willen trekken. Ik zou willen dat mijn tuin zo groot was! Dit ging natuurlijk over de vraag of het verantwoord is voor de bodem. Ik zei daarstraks dat dat ligt aan de soort bodem die daar aanwezig is. Niet alle zeebodems hebben namelijk evenveel leven in zich; er zijn bijvoorbeeld zandbodems waarin niet zo heel veel gebeurt. Er kan mij wel gevraagd worden hoe ik dat beoordeel, maar zelf zou ik niet veel geven om een antwoord van mij op die vraag. Ik herhaal daarom: dat soort beoordelingen laten we doen door experts. De experts van IMARES hebben geoordeeld dat het effect van flyshootvisserij op het bodemleven in de Doggersbank niet groot is. Ik vind dat daar dus verantwoord en daarom hebben wij een compromis daarover kunnen sluiten met de Britten en de Duitsers.

Mevrouw Jacobi kwam terug op de waterkrachtcentrales. In het antwoord dat de Kamer hierover van het Ministerie van I en M heeft ontvangen, staat dat I en M zich zal beraden op stappen als er op 1 juli geen plan is. Handhaving maakt daar deel van uit.

De heer Van Gerven had het over de aanlandplicht en over innovatie. Het hele idee van de aanlandplicht is dat er daardoor selectiever zal worden gevestigd. Innovatie kan daarbij enorm behulpzaam zijn. Daarbij gaat het soms ook om minder innovatieve methodes, zoals het gebruik van andere netten, die al beschikbaar zijn. Maar het doel van de aanlandplicht is juist selectiever vissen en innovatie kan daarbij zeker een rol spelen. Het traject voor de Waddenzee heb ik in eerste termijn al geschetst. De voorzitter gaf net aan dat de commissie binnenkort alle gelegenheid heeft om daarover met de collega van I en M verder te spreken.

De **voorzitter**: Dit is het einde van de tweede termijn. Er is een VAO aangevraagd, met mevrouw Koşer Kaya als eerste spreekster. Omdat er nogal wat brieven zijn gevraagd, zal ik de Griffie verzoeken om dat VAO niet al volgende week in te plannen, maar op zijn vroegst over twee weken, zodat de Staatssecretaris nog twee weken heeft voor zijn reacties. Ik heb de volgende toezeggingen genoteerd.

- De Staatssecretaris zal de Kamer blijven informeren over de flyshoot-visserij op de Doggersbank.
- De Staatssecretaris zal in het tweede kwartaal van dit jaar de Kamer informeren over de voortgang rond de VISpas.
- De Staatssecretaris zal vóór het VAO Visserij contact leggen met het bedrijf dat de pilot rond de wolhandkrabvisserij heeft uitgevoerd en de Kamer informeren over wat er nog nodig is voor de realisatie van een sluitend systeem voor het vangen van wolhandkrab.
- De Staatssecretaris zal vóór het VAO Visserij de Kamer een brief sturen over de implementatie van de aanlandplicht en daarin ook ingaan op het aalbeheerplan.

Ik dank allen voor hun komst naar de Kamer.

Sluiting 13:35 uur.